

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINA—JURISPRUDENȚĂ—LEGISLAȚIUNE—ECONOMIE POLITICĂ—FINANȚE—SOCIOLOGIE

Director: **DEM. I. DOBRESCU**
Președintele Uniunii Avocaților din România

COMITETUL DE REDACȚIE:

TR. ALEXANDRESCU Avocat, fost Magistrat Pro- decanul Baroului de Ilfov	ALEX. CERBAN Profesor la Facultatea de Drept, București	IOSEF G. COHEN Avocat	GR. CONDURATU Fost Consilier la C. de Apel București, Avocat	N. JAC CONSTANTINESCU Președinte la Curtea de Apel din București
RÉNÉ DEMOGUE Profesor la Facultatea de Drept din Paris	V. DONGOROZ Confer. la Facult. de Drept din Buc. Avocat și Laureat în Drept Paris	CONSTANT IONESCU Avocat, al Statului, Doctor și Laureat în Drept Paris	ALFRED JUVARA Profesor Universitar Avocat	Dr. ȘT. LADAY Membru în Consiliul Legislativ
C. ȘI SOM Profesor la Facultatea de Drept, București	C. STOEANOVICI Dr. în Drept din Paris Avocat	GR. TRANCU-IAȘI Fost Ministru al Afaceri Avocat	P. VASILESCU Profesor Universitar Avocat	AL. VELFESCU Dr. în drept din Buc Avocat
				ALBERT WAHL Profesor la Facultatea de Drept din Paris

Secretar de redacție: **E. C. DECUSARĂ**, Dr. în Drept din Paris. Directorul Statisticii Judiciare.

Membrii corespondenți pentru Paris: **EDOUARD LEVY** și **SILVIU KRAINIC**, D-ri în Drept, Avocați, Paris.

Membrii corespondenți pentru Polonia: **EMIL ST. RAPPAPORT**, Președinte la Curtea de Casație din Varșovia.

ABONAMENTUL	
Un an p. B-ci, Case com., Autorit.	1400 lei
" Avocați	1000 "
" Magistrați	800 "
6 luni pentru de sus pe jumătate	

APARE ODATĂ PE SĂPTĂMÂNĂ In lunile Iulie și August Apare odată la două săptămâni
Abonamentele se plătesc totdeauna înainte

Redacția și Administrația
București Strada Artei No. 5
Lângă Palatul Justiției
TELEFON 13 29

SUMAR

— *Observațiuni la Anteproiectul Codului Comercial*, de Gr. L. Trancu-Iași, fost ministru;

— *Curierul lunii Ianuarie*: Moartea celebrului penalist René Garraud, vizita în România a Decanului Facultății de Drept din Lyon. Procesele în continuare. Un sacrilegiu. Delict ce nu există la noi, Codul civil Român. Curba de sacrificiu și revistele de Drept, de Eugen Petit;

— *După un an la Camera de acuzare*, de Ion M. Botez;

— *Nepăsări periculoase*, de Zed;

— *Legea titlurilor la purtător (pierdute, furate, distruse)* de Traian Alexandrescu, *Recenzie*, de Prof. G. Alexianu;

JURISPRUDENȚE :

— Curtea de Casație s. I: *Nicolae Petrescu cu Parașchiva Penculescu*. (Dacă constatarea în penal a folosinței unui act, constituie lucru judecat și față de alte părți în civil?);

— *Idem s. II: Moise Steinberg cu Banca Românească*. (De când curge termenul de contestație la executarea unui act de ipotecă? Motiv de pur drept invocat pentru prima oară înaintea Casației, Dacă legile de procedură civilă din vechiul regat se aplică în Basarabia?);

— Trib. Ilfov cab. V Instrucție: *Ion Iacob Badea dat judecăței pentru rănire care a cauzat moartea*. (Culpa victimei nu apără de pedeapsă pe autorul cauzei mediate, mai ales când faptul victimei a fost determinat de această cauză mediată), cu o *Notă* de Vintilă Dongoroz.

A apărut: **ANTEPROIECTUL CODULUI COMERCIAL** elaborat de Consiliul Legislativ. Volumul având 190 pag. cuprinde 797 articole.

Prețul 100 lei. — De vânzare la Consiliul Legislativ și la „Curierul Judiciar”.

După 15 Februarie va apare în Editura „Curierul Judiciar” un volum circa 450 pag care va cuprinde critica acestui ante-proiect datorită mai multor specialişti în materie.

OBSERVAȚIUNI

la

ANTE PROIECTUL CODULUI COMERCIAL (1)

I. *Introducere.* — Am înaintea mea ante-proiectul *Codului Comercial*. Toate laudele pentru munca depusă și unele inovații introduse.

„*Facem nu numai o legiuire de unificare — ne spune Consiliul Legislativ, autorul ante-proiectului — dar în același timp avem datorită să punem noul cod la nivelul progreselor realizate.*”

Consiliul legislativ adresează un călduros apel ca să i se aducă la cunoștință observațiunile făcute.

E cel mai prielnic fel de a legifera. Codul Civil German s'a lăsat în discuții publice un deceniu. Suntem cu toți datori să aducem contribuția experienței noastre pentru a face din legiuirea noastră comercială o rezultantă a nevoilor și năzuințelor propășirii noastre economice.

Suntem însă în situațiunea inferioară față de redacția dela Consiliul Legislativ. Noianul de ocupațiuni de natură profesională, la unii politică, varietatea datoriilor la care suntem chemați, nu ne dă răgazul ca în liniștea unui birou și sprijiniți de o bibliotecă pusă la zi, să putem lucra pe îndelete.

În goana condeiului însă vom căuta să facem observațiunile noastre cerând *circumstanțe atenuante* în cazul când nu vom fi la punct cu stadiul doctrinei, jurisprudenței sau practicei din diferite țări. Suntem datori ca atunci când e vorba de un *ante-proiect*, să avem această *ante-înțelegere*.

De altmintrelea, din acest punct de vedere, suntem de acord cu Consiliul Legislativ. Modificările aduse

1) *Ante proiectul* conține 797 de articole (fără materia titlurilor de credit, contractul de asigurare, soc. cooperative, dreptul, maritim și procedura comercială).

Codului de Comerț din Franța, în cursul anului 1930, nu știu dacă au fost luate în considerație.

Dovadă. În cursul anului 1930, prin legea din 15 Ianuarie 1930, s'a abrogat dispozițiunile Codului de Comerț, cu privire la încheierea și viza anuală a *jurnalului și inventarului*. Art. 10 din Codul de Comerț francez are astăzi o altă redactare, de care vom vorbi.

În materie de societăți, în Franța, prin art. 6 din legea dela 26 Aprilie 1930, s'a curmat lupta între adversarii și partizanii acțiunilor cu drept de vot privilegiat.

Legea din 1 Mai 1930, modifică legea din 22 Noiembrie 1913, cu privire la *Societățile comerciale*.

Nu vom vorbi de modificările dela *Efectele de Comerț*, scoase din ante-proiect întrucât materia *titlurilor de credit, cambie și cek*, formează o lege specială depusă deja în Parlament. De ce cu această parte a Codului de Comerț s'a accelerat viteza? Oare nu era nevoie ca și ea să fie examinată întocmai ca materia din ante-proiect? Observațiunile pe care le vom face la ante-proiect vor dovedi nevoia de a se pune în discuție și partea relativă la efecte.

Însfârșit, mi se pare, nu s'a ținut seama în ante-proiectul nostru de legiferarea franceză din 1930 cu privire la *operațiuni de bancă, contracte de asigurări, etc.* Și *contractul de asigurare a format* obiectul unei legi speciale, care cu viteza obicinuită votată, ne sălășuește astăzi.

Ar fi fost bine dacă pe lângă ante-proiect ni se dădea și acea făgăduită *Introducere — Expunerea de Motive*, care se pregătește după ce observațiunile vor fi făcute.

E posibil că modificările din Franța s'au avut în vedere, însă s'a părăsit „sistemul“ în favoarea altui „sistem“ adoptat. Ar fi trebuit s'o știm.

Pe cât ocupațiunile îmi vor permite, voi examina în prim loc Titlul al IV.

II. *Despre Registrele Comerciale*. — Ce vreți? Fiecare om are slăbiciunile lui. Cu *Robul Registrelor Comerciale în Faliment* am început acum 30 de ani, aproape activitatea mea în doctrina Dreptului Comercial. Eram odinioară la Iași *expert-contabil*, și lucram laolaltă cu d-l Ion C. Corjescu, unul din experimentații colaboratori la ante-proiect. O lungă aplicațiune mi-a dat prilejul să pot aprofunda practic această materie.

Articolul 41 din ante-proiect prevede: „*Registrele obligatorii pentru Comercianți sunt: registrul jurnal, inventar, și copier*“.

E prea mult și prea puțin.

1. *Prea mult*. Se pune pe același picior orice comerciant. Iată o întreprindere mare cu zeci de milioane capital: o bancă, o fabrică, un Comerț de export, etc. Registrele obligatorii: jurnal, inventar, copier.

Iată alătură un mic comerciant cu câte-va mii de lei capital. Cumpără dela un angrosist câte-va bucăți de marfă și le revinde. Registre obligatorii: Jurnal, inventar și copier.

Dăună-zi cu ocaziunea unei cereri de concordat preventiv pentru un comerciant care cumpără direct sau prin comiși voiajori, Președintele îl întreabă:

— Unde-i copierul?

— Apoi eu nu trimit scrisori, răspunde comerciantul.

Iată copierul „obligatoriu“ la un comerciant ori cât de mare sau ori cât de mic ar fi el. Din cauza modu-

lui de a se face copii la mașină, *registrul copier* nu se mai poate adopta după vechea concepție.

Când se legiferează cu scop de unificare, în scop ca toate legiurile provinciilor „reunite“ să se conlopească trebuie să se ia ceea ce e bun și din legislația anterioară din provinciile alipite. Exemplul Franței care a luat pentru întreaga Franță sistemul *Asigurarilor sociale* din Alsacia. Lorena este edificător.

La noi, s'a adoptat în Ante-proiect, articolul 2, sistemul numai a unei *singure clase de comercianți*. Indiferent mari sau mici, indiferent de felul comerțului, indiferent dacă's mănuitori de sute de milioane sau manipulatori de cifre anemice supuși la aceleași obligațiuni. La articolul 8 al Ante-proiectului se pare a se face această distincție dar după un *criteriu fiscal*.

Plătești impozit elementar 5.000 lei anual trebuie să se aplice toate dispozițiunile referitoare la registrul comerțului, firme și registre comerciale. Prin urmare dacă Perceptorul îmi va lua 5.100 lei atunci sunt un negustor deplin supus la toate obligațiunile.

Codul Comercial și nu perceptorul trebuie să facă distincția. Cine știe cum se impun negustorii își dă seama de primejdie.

În actualul nostru Cod. com. a se vedea distincția dela art. 34.

În ediția a 8-a a Tratatului Elementar de Drept Comercial de *Thaller* revăzut de *I. Percerou* se spune la No. 191 (vol. I) comentându-se art. 1329 și 1330 cod. civil și 8—17 Cod. com.

În practică — fără ca legea să spuie — se acordă toleranță față de micii negustori (acei pe care dreptul german îi califică de *Minder-Kaufleute*, mai ales față de cei ce exercită o profesiune *nomadă*.

Aici se pune chestiunea distincțiunei pe care legea germană o face între *Kaufleute* și între *Minder-Kaufleute*.

Iată după C. Cosack (*Traité de Droit Commercial* a 6-a ed. germană) tradus de Léon Mis ceea ce Codul de Comerț german în articolul 4 înțelege supt noțiunea de *Minder Kaufleute*:

a) Meseriașii când împlinesc condițiunile cerute pentru un comerciant.

b) Ceilalți comercianți când exploatările lor nu depășesc în întindere acelea de mai mici industrii de exemplu: revânzători, colportori, mici debitanți de coloniale.

Legiuitorul german se bizue în stabilirea miciei industrii pe impozitele fixate după întinderea Comerțului și după alte semne.

La noi nu se poate lăsa lucrul acesta pe seama fisco-lui.

În stabilirea obligațiunei egale pentru toți comercianții de a ține aceleași registre nu s'a ținut seama de proiectul italian din 1925 după care, se pare, autorii ante-proiectului s'a inspirat.

Intr'adevăr prin articolul 32 al proiectului (art. 21 Cod. civ. italian) se spune:

„Comerciantul trebuie să fie registrul care, după natura și extenziunea aziendei, sunt necesare a demonstra consistența și mișcarea afacerilor sale“. (Cuvântul *azienda* înseamnă: întreprindere, administrație).

Dacă la noi nu se putea lăsa la facultatea negustorului de a ține registrul care „secondo la nature e l'estensione dell'azienda, sono necessari a dimostrare la consistenza e il movimento dei suoi affari“, totuși nu trebuie să se facă o linie egală pentru toți negustorii

ori care ar fi extensiunea sau puțina extensiune a afacerilor sale. Nici să se lase chestia pe seama fiscului.

Sa nu uităm un lucru. S'a introdus la noi în 1887 actualul Cod de Comerț, luat din Italia.

Comerțul italian avea în trecutul său Veneția și Genova. Practica negoțului era de mult dezvoltată, gradul de înălțare economică era mare.

Deși țara noastră în cei 40 de ani de când dăinuiește Codul de Comerț a propășit din punct de vedere cultural economic, totuși o parte a micului nostru comerț se găsește în stare primitivă.

Acum avem practica noastră. Nu trebuie să adoptăm legile straine *tale quale*.

De aceea în primul loc să ținem seama de nevoile marului și micului negoț și în ceea ce privește reglementarea registrelor comerciale.

Ouaa această distincțiune făcută mi se pare că obligativitatea celor trei registre este o cerință inaplicabilă tuturor comercianților, în genere. Iată ceea ce este *prea mult*. Prima observațiune.

2. Ce este *prea puțin* în articolul 41?

Nevoia registrului Cartea Mare.

Nu s'a pus Cartea Mare ca registru obligatoriu pentru comercianții cațor, după importanța afacerilor, li se poate cere o contabilitate mai sistematică.

Art. 32 din Proiectul Italian din 1925 nu arată care sunt registrele obligatorii. În partea a 2-a însă a acestui articol se spune: „*inregistrările trebuie făcute după normele unei contabilități ordonate*”. Când se vorbesc despre o contabilitate ordonată se cuprind în primul o enumerare cronologică pe care s'ar urma ne-o ca, și o clasificare după comerț pe care nu ne-o poate da decât *registru Cartea Mare*.

În lucrarea mea dela 1901 „*noia registrului în Fațimene*” când am expus constatările mele ca expert-contabil ma plangeam de lipsa acestui registru, a-și putea să alini, *mai necesar decât Jurnalul*.

În cursul meu de *Comerț și Contabilitate* ajuns astăzi la a 6-a edițiune spuneam:

„*Cartea Mare este un registru foarte important și adesea mai necesar decât Jurnalul*”. Oricât de lanurit s'ar înșira operațiunile cronologice în Jurnal, dacă n'am avea la înuămână concentrare de Conturi, *Cartea Mare*, am fi în imposibilitate de a pătrunde și lumina o gestiune de afaceri.

„*Ar fi fost necesar, după cum se face în alte țări, impunerea cărței mari ca registru obligatoriu*”.

Așa am scris la 1913 când mi-a apărut cursul și la aceeași opinie am rămas. Experiența m'a convins mai mult de impunerea *Cărței Mari* ca registru obligatoriu.

Ce-mi folosește mie dacă mi se pune *Jurnalul* pe 5 ani la dispoziție? Sunt în alternativa: sau să renunț să fac *sinteza* operațiunilor comerciale, sau să reconstituiesc *clasificarea conturilor* din care pot să examinez gestiunea unui comerciant.

În *Trattato di Diritto Comm.* a d-lui Cesare Vivante (ed. III-a text original) se spune la No. 187:

Un registru care nu lipsește nici într'un sistem ordonat de Contabilitate, este *libro-maestro* (descriș și prescriș în Codul Spaniol art. 33, 39, Codul Portughez art. 31—35, Codul Chilian art. 35, Bolivia art. 32, Salvador 30, Guatemala 20 etc.).

Libro-maestro este registru *Maestru* sau *Cartea Mare*.

În tratatul elementar de Thaller și Percerou (a 8-a ediție) se spune despre *Cartea Mare*:

„*Le grand livre*” ține în gândul comerciantului un

loc mai mare decât jurnalul. Totuși legea nu semnalează acest registru dispensând pe comerciant de a-l înțrebuința.

Cătesc totdeauna cu plăcere unul din comentariile Codului nostru de Comerț *Dreptul Comercial* de Grigore V. Maniu. Deși publicat la 1893 în puține carti românești și streine se poate găsi claritate de stil și de ganare ca în cartea regretatului Maniu. Mi-l aduc aminte: înalt, simpatic, totdeauna elegant. Așa îl vedeam la instanțele de Covurlui unde venea adesea să reprezinte C. F. R., dacă nu mă înșel sau o altă instituție din București. Cu preiața scrisă de Dem. C. Popescu, fost Director al Dreptului, între cartea lui Grigore Maniu, și persoana lui gasesc o mare asemanare. Când îl consult cartea parca-l vad.

La pag. 76 a vol. I vorbește despre acest registru: „*Cartea Mare sau Maestru este registru care conține rezumatul tuturor conturilor sau partidelor*”.

Fara acest registru suntem nevoiți a parcurge întreg Jurnalul de operațiuni înscrise în registru Jurnal, pentru a ne putea da seama dacă față de un cont determinat, suntem debitor sau creditor”.

În *Codul Comercial* adnotat Vol. I (ed. II-a) a Domnului Profesor și Consilier la Casație Etimie Antonescu se citează o jurisprudență a Casaiiei din Buletinul pe 1890 pag. 1151 în care se spune:

„*Registru maestrul nu este din registrele ce comercianții sunt obligați prin Codul de Comerț să țină, și pentru ca cuprinsul unui asemenea registru să poată servi ca dovada trebuie să se țină cu înăepunerea formelor cerute de art. 27 Cod. com. țara de care nu se poate pune temel pe conținutul lui*”. Prin urmare Casaiia aminte acest registru cu forța-i probanta cu condiția să îl împlinim cerințele art. 27 Cod. com. (încheiere și viză).

Autori *Ante-proiectului* nostru puteau pune între registrele obligatorii *Cartea Mare* cu atât mai mult cu cât a admis în art. 50 *sistemul* *podor* sau al *șușelor* cum se cinama în practică.

Fara de *Cartea Mare* sunt zădarnice dispozițiunile art. 53 Cod. com. *Ante-proiect* cu privire la *pastrarea registrelor obligatorii* cinci ani dela cea din urmă viză. Registrele nu se vor lumina asupra modului conducerii afacerilor.

Voi reproduce din Cosak (S 15) citând pe Goldschmidt, Univ. gescs. pag. 245 la No. I (pag. 102) cu privire la *Comercianții deplinți* care sunt obligați să ție *registrele de comerț* în așa fel încât să se poată recunoaște *situațiunea averei lor și ție care din afacerile comerciale ce vor țace*.

Acesta e sistemul pe care proiectul italian dela 1925 l'a adoptat.

D-l Cesare Vivante (op. cit. Vol. I No. 171 text original) ne spune că în dreptul actual sunt 2 sisteme:

Unul care impune comerciantului registrele necesare pentru a arăta starea patrimoniului. Cu acest sistem se lasă negustorul în nesiguranță. Nu știe dacă a îndeplinit obligațiunile (2).

Altul care prescrie registrele obligatorii și modul ție-

2) A se vede Cod șviterian art. 877, 880. Motivele date de Muzinger — Motifs du Projet de Code de Comm. — Mai e Codul de com. englez care nu prescrie nici o ținere de registru. Vezi autori citați D. Vivante, Vol. I no. 171.

Vezi și art. 25 din *legea maghiară* aplicabilă în Transilvania. În contrazicere cu art. 22 cod. com. român nu fixează *registrele obligatorii*.

nerei lor. Adoptat în legislația italiană în vigoare și tradus la noi.

Înainte de a termina studiul asupra *Cărții Mari* trebuie să adăogăm că sunt sisteme de contabilitate în care *Jurnalul* se ține laolaltă cu *Cartea Mare*.

Acest sistem zis în practică *sistem american*, datorat însă francezului *Edmond Degranges de Rancy* (3), este adoptat de un număr mare de negustori.

Legiuitorul va trebui să dea facultatea, adoptând obligativitate *Cărții Mari*, ca să fie ținut *Jurnalul* împreună cu *cartea mare*, într'un singur registru.

Trebuie să se lase elasticitatea, din moment ce se prescriu anumite registre obligatorii, de a se putea adopta la noile forme impuse de sistemele de contabilitate sau de mașinisme de raționalizare, introduse în timpul din urmă.

Ași fi vrut ca toate aceste propuneri, dacă ar fi fost posibil, să le fac în două cuvinte, variând tema lui D'Alembert, în felul următor:

Je ne suppose rien, je n'expose rien....

je propose!

GR. L. TRANCU-IAȘI

CURIERUL LUNII IANUARIE

Moartea celebrului penalist René Garraud. — Vizita în România a decanului Facultății de drept din Lyon. — Procesele în continuare. — Un sacrilegiu. — Delict ce nu există la noi. — Codul civil român. Curba de sacrificiu și revistele de drept.

+ *Evenimentul morții lui René Garraud*, cel mai mare penalist al secolului, este departe de a fi un plut coloanele cotidianelor franceze. Acestea au alte preocupări. Dacă Garraud în loc să fie un celebru criminalist, ar fi fost un neîntrecut criminal, desigur că atât viața lui, cât și mai ales moartea, erau acum descrise în cele mai intime amănunte, de reporterii zeloși a informă publicul amator cu știri senzaționale. Dar ce importanță prezintă dispariția unui om detreabă, chiar dacă el a scris zeci de volume? Chiar dacă în cărțile lui el lasă cugetări cari ating înălțimi la cari alții nu au ajuns. Chiar dacă opera lui este menită să răzbată în decursul veacurilor ce au să vie și ea înseamnă un pas de gigant în știința penală?

„La 11 Noembrie — îmi scrie d. Josserand, decanul facultății de drept din Lyon — ziua aniversării armistițiului, d. Garraud ne-a părăsit. Cu el dispăre un un mare criminalist”.

În ziua de 18 Mărtie 1926, când Facultatea de drept din Lyon și-a serbătorit cincantenarul, dintre fondatorii ei nu mai erau în viață decât Charles Appleton, romanistul, și René Garraud, ambii profesori onorifici.

La banchetul dat cu acest prilej, venerabilul penalist și-a încheiat astfel tuocastul său:

„De o jumătate de secol, s'au produs evenimente formidabile, unele creatoare, altele perturbatoare de

relațiuni sociale, pe care dreptul le regulează.

„Pe de-o parte, descoperirile științifice, eșite din laboratorii, și aplicațiile lor industriale au revoluționat condițiile vieții: electricitatea, automobilul, telefonul, telegrafia fără fir, cinematograful, aviația, au suprimat distanțele, au pus forțele naturii la dispoziția omului.

„Apoi, marea război a venit, distrugător al atâtor valori. El a adus în economia noastră schimbări a dânci, secătând economiile, nimicind munca noastră, turburând moneda noastră.

„Noi probleme se ivesc. Noi sarcini se impun economiștilor și juriștilor.

„Dar fondatorii Facultății de drept au făcut-o destul de solidă, pentru ca în edificiul ei, să se poată deschide uși noi și ferestre noi.

„Și tinerii lucrători sunt aici, pentru a urmă munca celor vechi”.

A fost ultima cuvântare rostită în public, de acest savant, care era și un renumit avocat pe lângă instanțele penale din Lyon.

În viață fiind, el a avut fericirea să vadă cum opera îi este continuată de fiul său, d. Pierre Garraud, care l-a urmat la catedra de drept penal și a întreprins publicarea unei noi ediții a lucrării părintelui său.

Pe mormântul care încheie de-a pururi înfățișarea trecătoare pe care a luat-o pe pământ sufletul său nemuritor, un umil și depărtat elev depune lacrimi de durere și regret.

* * *

Vizita decanului facultății de drept din Lyon, d-l Louis Josserand. — Tot dela Lyon ne vine și o veste bună. Profesorul de drept civil și decanul Facultății din Lyon, d. *Louis Josserand*, va sosi în țară către sfârșitul lunii Aprilie, pentru a face un ciclu de conferințe în orașele noastre universitare. La Iași, d-sa va fi în preajma zilei de 10 Mai.

Distinsul civilist, după o activitate rodnică *ex catedra* de trei decenii, și-a publicat opera abia în ultimii ani, în care intră și câte o nouă ediție la unele lucrări din tinerețe: *Les successions entre epoux* (1892), *De la responsabilité du fait des choses inanimées* (1897), *Traité élémentaire des voies d'exécution* (1925), *De l'abus des droits* (1905), *Les transports* (1926), *Le transport bénévole et la responsabilité des accidents d'automobile* (1926), *De l'esprit des droits et de leur relativité* (1927), *Les mobiles dans les actes juridiques* (1928).

În anul 1929, d. Josserand a început publicarea cursului său de drept civil în trei volume, pe care a terminat-o către sfârșitul anului 1930.

O activitate mai prodigioasă nu se poate concepe

D-sa, pe lângă vasta cultură juridică și originalitatea modului în care își îmbracă ideile, are un deosebit talent oratoric.

3) Vezi în *cursul meu de Comerț și Contabilitate*, Partea III-a despre *Jurnal-Cartea Mare* cercetările lui *Carl Peter Keil*, „*Über Amerikanische Buchführung*”.

Intr'un cuvânt este un profesor de rasă, la înălțimea savanților cu vizita cărora cultura juridică franceză își onorează prietenii. Cei cari au fost încântați de conferințele regretatului Duguitt și ale d-lor Capitant și Ripert, vor ascultă cu aceeași deosebită plăcere pe d. Josserand.

Juriștii, mici și mari — căci oricine mai are încă câte ceva de învățat —, vor urmări aceste prelegeri cu plăcere și folos, iar studenții noștri, vor avea din nou prilejul să asculte vremelnic, încă un profesor de la facultățile franceze, ale căror cursuri nu le pot urmări în mod regulat decât colegii lor mai favorizați de soartă.

D-l Josserand s'a reîntors zilele acestea din Spania și Portugalia, țări în care a ținut câte o serie de conferințe — fiind invitat de către universitățile respective. Ziarele din peninsula Iberică îi aduc — cu acest prilej — cele mai entuziaste omagii.

* * *

Procesele în continuare sunt o adevărată pacoste pentru împričinați. Aceștia cheltuiesc bani îndeplinind procedura, angajează avocați, fac drumuri lungi în ajunul termenului soroctit. O continuare însă, care de obicei ține ședința întreagă în folosul unora înnăbușă atâtea legitime speranțe de a vedea sosită — în sfârșit — ziua judecătorească altora!

Datorită unei continuări, zeci de afaceri sunt amânate. Părțile cheltuiesc și umblă zadarnic pe drumuri, pentru simplul motiv că unii avocați au darul de a vorbi ceasuri în șir, spre a spune și repetă lucruri ce se pot rezuma în jumătate de oră. Este drept însă, că sunt și unele afaceri cari cer mai mult de o ședință spre a fi pe deplin lămurite. Dar chiar în această împrejurare, ce sunt vinovați ceilalți împričinați ca să sufere pe urma ei?

Soluția? Iată-o:

Continuările să fie luate în zilele fixate, la sfârșitul audienței obicinuite sau în ședințe anume hotărâte dimineața; complexul care ia parte fiind scutit a veni după amiază la serviciu. La tribunalele importante, precum și la Curțile de apel, se va găsi totdeauna numărul necesar de magistrați pentru a compune un al doilea complex, în asemenea împrejurări.

În proiectul de reorganizare judecătorească, întocmit — mi se pare — sub ministeriatul d-lui Ioan Th. Florescu, era o dispoziție care permitea instanței să stabilească timpul maxim al pledoariilor.

Păcat numai că dispoziția aceasta a rămas simplu proiect!

* * *

Un sacrilegiu. — O lege recentă, votată de parlamentul francez, remite administrației cimitirelor să nimicească mormintele cari nu au mai fost îngrijite oarecare de ani, aruncând resturile ce conțin în groapa comună.

Se pare că și în acea țară, pe care noi o iubim

atât de mult, lucrurile s'ar petrece la fel cu cele dela noi. Legile se votează cu duimul, fără ca de multe ori deputații și senatorii să-și deie seama de ceea ce fac, atunci când pun buletinele lor în urnă.

Legea a stârnit, cum era și de așteptat, cele mai legitime proteste. Până și un eminent membru al Academiei franceze eșind din rezerva lui obicinuită, a luat pana, din care revarsă valuri de indignare prin ruițele unui important cotidian.

După ce el analizează latura morală sau mai bine zis imorală a acestei dispoziții, care odată cu mormântul, violează și ultima voință a omului ale căror resturi pământești le conține, discută problema din punct de vedere juridic.

Între familia decedatului și administrația cimitirului se încheie un contract cu caracter de *perpetuitate*. Ori, acest contract sinalagmatic, nu poate fi reziliat, fără acordul aceluiași voințe care i-au dat naștere. De multe ori, cineva își cumpără singur, cât este în viață, locul pentru mormânt. Numai e-rezii lui ar putea consimți eventual la această reziliere.

Credem că dispoziția criticată nu este exact calificată de *nelegădă*, după cum susține ilustrul academician. Căci o lege poate foarte bine să vie spre a modifica raporturi juridice existente între părți contractante. Dar legea aceasta monstruoasă ar fi însă anticonstituțională, într'o țară în care dreptul de proprietate este declarat sacru și neviolabil prin pactul fundamental.

Afară numai dacă am considera că această lege, care expropriează morții de ultimul lor lăcaș, este de *utilitate publică*.

De-ocean dată însă, ni se pare monstruoasă.

* * *

Un delict care nu există la noi. — Imi aduc aminte de o anchetă întreprinsă de către unul din cotidienele noastre, care pusesese cititorilor săi întrebarea dacă ei consideră sinuciderea drept un act de curaj sau unul de lașitate. După câte am aflat, cum cititorii aceluia ziar nu s'au prea grăbit să răspundă la această anchetă, redactorul care o provocase, fusese silit să redacteze tot el singur și răspunsurile, după cum redactase și întrebarea. El scria deci într'o zi un articol (venit ca din partea cititorilor) prin care demonstră că acel ce își dă singur moartea comite cel mai eroic act, iar a doua zi un alt articol, susținând că nu există gest mai ticălos și mai laș decât acela de a-și pune singur capăt existenței.

În această privință, legislația penală engleză, considerând că omul care încearcă să se sinucidă comite un act nu numai imoral, dar chiar și anti-social, dă acestui fapt caracterul unui delict.

Lângă patul de spital al celui învins în lupta cu viața, care din această pricină a încercat să-și puie capăt zilelor și pe cari doctorii caută să-l salveze, vegează un polițist,

Astfel, acești nenorociți, cari nu au putut suporta povara vieții, când se restabilesc, merg direct la închisoare.

În Anglia cetățeanul are datoria de a trăi, pe care o contractează odată cu nașterea lui. S'ar părea că legislația engleză consideră că omul se naște prin propria lui voință, iar nu din voința și din gestul altora. Căci altminteri cum ar putea obliga pe supușii săi să păstreze — sub sancțiunea penală — ceiace ei nu au cerut de la nimeni și li s'a dat fără voia lor: viața?

Acum de curând, jurații parizieni au achitat o femeie care, disperată de brutalitățile soțului ei, se aruncase în Sena, după ce legase de corpul ei copilul născut din această nenorocită căsnicie. Ea era urmărită pentru că încercase să-și omoreze copilul, ce iace nu a isbit, căci un trecător i-a salvat pe ambii la timp.

* * *

Codul civil român. — Ori de câte ori aud vorbindu-se cu oarecare ușurință despre codul nostru civil, îmi fierbe sufletul de indignare. Nu este cât de mic scribuleț care să nu-l critice și să nu se găsească personal în măsură de a propune anumite modificări. Epidemia aceasta a luat un caracter mai acut, acum în urmă, cu prilejul discuțiilor relative la unificarea legislației civile, în întreaga Românie. Noroc că în ultimul timp, alte probleme sociale și economice la ordinea zilei, au lăsat-o pe planul al doilea.

Ori, noi socotim că fiind vorba de unificare, codul nostru civil este singurul a cărui aplicare trebuie legiferată pretutindeni unde trăesc Români și în orice caz — dacă aceasta nu se poate —, el urmează a fi menținut în vechiul Regat.

În cazul dintâi, este adevărat că ar putea suferi unele mici modificări. Dar acestea trebuie făcute cu toată prudența, rezerva și respectul cuvenit celei mai venerabile dintre legislațiuni. Numai mâinile pioase ale unor adevărați mari juriști se pot apropia de textele acestea, al căror conținut este astăzi adânc săpat în sufletul nostru.

Originea lui romană, afinitatea care există între modul de a fi și acela de a gândi dintre Francezi și Români, a făcut ca legislațiunea aceasta creată pentru cei dintâi să se altoiască atât de bine la cei de-al doilea dând atât de bogate roade.

Pentru aceasta nu a trebuit — cum s'ar putea crede — cine știe ce mare număr de ani.

Cu ocazia inaugurării anului judiciar 1869—1870, regretatul și ilustrul nostru concetățean, Nicolae Gane, pe atunci procuror-general al Curții de Apel din Iași, a rostit un remarcabil discurs, pe care l-a încheiat astfel:

„Acuma d-lor,..... permiteți-mi în puține cuvinte a exprima sincerile mele felicitări magistraturii țării noastre reprezentată prin d-voastră, pentru pașul cel

mare și sigur ce a făcut pe calea de reformă așternută de noul Codice. Nici într-o țară nu s'a operat în așa scurt timp o așa radicală schimbare în legi, fără mari și adânci sguđuiri. Noi însă am știut să trecem prin această criză cu liniște, fără sdruncinări, fără suferințe, cu prețul numai a unor mici erori în aplicațiune, consecințe neevitabile a orice reformă; și iată-ne astăzi în privința legislațiunei noastre civile și criminale *ajut și cu puțină diferență la nivelul țării lor celor mai civilizate. În cinci ani Codul Napoleon s'a plântat mai adânc în inima poporului român, decât se plântase Regulamentul organic și Colecțiile în treizeci de ani.* Aceasta probează că singurele instituțiuni compatibile cu caracterul nostru sunt acele ce corespund la ideile cele mari, nemuritoare, de libertate și egalitate”.

Dar dela 1869, când distinsul nostru înaintaș rostea aceste înțelepte cuvinte și până în prezent s'a așternut mai bine de jumătate de secol. Codul civil s'a identificat în acest lung timp cu sufletul și moravurile noastre. Textele lui sunt interpretate de judecătorii noștri, comentate de marii juriști francezi belgieni și români... Jurisprudența și tratatele de drept civil, formează astăzi cea mai monumentală dintre operele pe cari le-au clădit vre-odată geniul uman.

Se cuvine deci să ne apropiem de ea cu un deosebit respect.

* * *

Curbă de sacrificiu și revistele de drept. — Teamă ni e că dureroasa curbă de sacrificiu pentru magistrați, va pricinui moartea puținelor reviste de drept, cu cari se făleă — cu drept cuvânt — mișcarea noastră juridică.

Bietele noastre reviste! Ele care abia își țineau zilele, primesc acum lovitura de grație.

Magistrații renunțaseră de mult a mai cumpăra cărți, și acum vor fi siliti să se linsească și de revistele cari duceau în cel mai îndepărtat și stingher colț de țară ultimele teorii de drept și cele mai noi jurisprudențe. Ele erau un stimulent pentru elementele tinere și o tribună de la care magistrații și avocații cu experiență împărtășiau celor dintâi părerile lor autorizate.

Ele întrețineau spiritul de camaraderie în marea familie juridică românească, pregăteau mișcările în vederea legilor de organizare a corpurilor de avocați și magistrați și întrețineau curentele vii cari duc la utile modificări legislative.

Făcut!

Cu atât mai mult, cu cât cu prețul unui luxos automobil în care unii înalți funcționari de recentă creație își plimbă inutila lor personalitate, s'ar putea plăti abonamentul *Curierului Judiciar* pe un an, pentru jumătate din magistratura românească.

* * *

Reproducem aci, dintre numeroasele scrisori prin

care se renunță la abonament pe anul în curs la revistele noastre, două primite din partea a doi distinși magistrați.

* * *

Stimate D-le Director,

Un vechiu abonat al d-voastră se vede silit pe anul 1931 să se lipsească de prețioasa d-voastră revistă „Curierul Judiciar” din cauza simfioarei reduceri de salariu, care ne-a luat nu numai pâinea dela gură, dar și hrana sufletească a științei dreptului, care ne dădea pâinea cea de toate zilele.

Rămâne ca abonamentul ce vi-l datorez până la 1 Ianuarie 1931, să vi-l plătesc lunar prin mandat postal ca și până acum.

Cu deosebită stimă,

P. J.

Judecător

Mult Stimat D-le Director,

Revista „Jurisprudența Generală” al cărei lămurat conducător sunteți, n-o mai pot primi dela 1 Ianuarie 1931.

Acest refuz dureros — extrem de dureros pentru mine, — îmi este impus de cunoscute împrejurări vitrege și sper că-l veți privi cu binevoitoare înțelegere.

Rog, totodată, fiți erainicul durerii noastre și dați alarma că ne amenință cea mai gravă mizerie, singura ce ne poate cutremura, mizeria spirituală care va suprima toată majestătea oficiului nostru.

Primiți, vă rog, încredințarea perfecteii stime ce vă păstrez,

C. I.

Președinte de Tribunal.

* * *

Colegi, curaj și nu lăsați să piară revistele de drept.

EUGEN PETIT

După un an la camera de acuzare

S'a împlinit un an de când sorțul m'a desținat să fac parte din așa zisă „secțiunea camera de punere sub acuzare”. Altădată un astfel de supliment adus de anul nou era o mare nemulțumire pentru că la o curte cu așa multe lucrări, un serviciu conștiincios era foarte greu de împlinit, pentru că singura zi destinată tuturor lucrărilor necesare unei afaceri desăvârșite, era insuficientă. A fost prin urmare o inspirație bună înființarea acestei secțiuni la Curtea de Apel din București. De acum consilierii nu vor mai trebui să fugă o zi pe săptămână la cameră pentru a studia și discuta treizeci de afaceri pronunțând tot atâtea decizii, de acum controlul și redactarea lor nu va mai avea să le revadă cu ocazia ședinții din săptămâna viitoare; de acum atenția judecătorilor nu va mai fi reținută de lucrările secțiunii căreia aparțineau, și liniștea zilei dela cameră nu va mai fi între ruptă de funcționarii care vin să ceară iscălituri sau să cheme consilierii la vre-o pronunțare. După un an de experiență la acest serviciu, îmi pot da mai bine seama cât este de necesar ca el să rămână independent de alte preocupări. Din cauza lipsei de speciali-

zare, cercetările în domeniul dreptului și procedurii penale, pentru mulți dintre magistrați, au devenit de ordin secundar.

Cu toate acestea, este nevoie de a se da o mare extensiune aplicării acestei ramure de drept. Progresul științei penale nu își poate arăta roadele dacă nu există posibilitatea de a fi ținut la curent, cel puțin la o instanță de fond. În acest mod s'ar creia și o parte din magistrații inferiori care utilizând și reținând prețioase interpretări și jurisprudențe ale Inaltei Curți de Casație, ar ajunge la o unitate de vederi.

În acelaș timp la rândul lor ar fi mai abilitați să controleze și să corecteze lucrările magistraților inferiori, ce le sunt supuse spre rezolvare. În sistemul organizării noastre este un defect pentru că la mijlocul ierarhiei este o instanță interpusă care nu e specializată. Parchetele și instrucția trimit afacerile la cameră, iar de acolo merg la Curtea de Casație unde iarăși este specializare. La secțiunea noastră s'au rezolvat în cursul anului o mie de afaceri, fiecare pe bază de rapoarte scrise detaliate, și cu decizii motivate. Foarte multe din ele au fost date cu reformarea și schimbarea calificărilor sau cu opinii separate. La sfârșitul anului, multe chestiuni importante au format jurisprudențe care au fost fixate după ample discuțiuni. Acestea toate urmează a fi reluate și poate schimbate de magistrații ce vor compune camera pe anul care a început. Desigur, greutățile vor reîncepe și Inalta Curte va trebui iarăși să intervină în chestiuni care n'ar mai fi prezentat interes.

Cred că aceste greutăți ar putea fi înlăturate și dacă noi n'avem cuvânt când se modifică legile de organizare, se vor găsi persoane autorizate, care să găsească un sistem de specializare la cei ce aplică dreptul penal. Camerele de punere sub acuzare trebuie să fie permanentizate. Sunt magistrați cari au îmbrățișat acest studiu și cari doresc să rămână la el. Sunt judecători de instrucție vechi și cu grade mari, sunt prim-procurori și procurori de Curte care urmând ierarhia efectivă ar fi mulțumiți să treacă la camera de acuzare. Sunt astfel de magistrați cari rămânând și distigându-se la acest serviciu pot forma grupul din care ar fi aleși procurorii și viitorii consilieri ai Curții de Casație.

S'au văzut cazuri când distinși membri ai parchetului au ajuns spre sfârșitul carierei la practica dreptului civil și comercial, s'au văzut cazuri când tot așa distinși membri ai magistraturii asise, spre sfârșitul carierei au început practica dreptului penal. Din fericie și unii și alții au fost la înălțimea fotoliului, dar totuși acest sistem trebuie înlăturat. Magistratura trebuie ferită de experiențe; judecătorul trebuie să știe de unde pornește și unde ajunge. El nu trebuie să fie silit să-și aleagă specialitatea după locul pe care îl poate dobândi. El trebuie să fie lăsat să meargă până la capăt pe drumul pe care a pornit. Lo-

curile la penal să fie atribuite după cererea numai a celor ce s'au specializat dela început. Acolo au mare câmp de activitate și literatura respectivă a fost îmbogățită în ultimul timp cu mari lucrări de valoare, care le sunt suficiente pentru a deveni cei mai buni judecători. Eu care n'am fost nici o zi în parchet și în instrucție, mi-am dat bine seama de cele mai sus expuse.

Revenind la camera de acuzare, cred că este necesar să se legifereze participarea avocaților la dezbateri, chiar în lipsa învinuțului. Este un non-sens că în aceeași cauză în fața tribunalului să existe un mod de constituire și în apel alt mod. Dreptul de apărare a permis inculpatului să-și spună cuvântul atunci când este confirmat și când se plânge că n'a fost bine judecat, nu mai are voie să-și spună nemulțumirea. Când judecătorul de instrucție l-a arestat are voie a părătorul să ceară tribunalului să infirme mandatul; dar când judecătorul i-a respins cererea de liberare, n'are voie apărătorul să vie la cameră să ceară, reformarea ordonanței.

Sistemul memoriului scris nu este bun pentru că adesea cuprinde lucruri în afară de dosar, pentru că citirea lui întrece adesea timpul cerut unei pledoarii concise și pentru că uneori până s'osește din provincie sau dela direcția închisoarei, procesul s'a judecat. Și în afară de acestea se creează un dezechilibru între acuzare și apărare. Procurorul are cuvânt, și studiind dosarul prezintă camerei toate mijloacele de acuzare pe care i le-a pus la îndemână cunoștințele, zelul, pasiunea și chiar deformațiunea lui profesională. N'are cine să-i răspundă. Consilierul raportor, care a studiat în detaliu afacerea este nevoit să intervină ca să facă obiecțiunile și rețușările pe care el le-a înțeles. Se începe de aci un dialog între procuror și judecătorul afacerii, care urmează să o soluționeze în acelaș timp. Complectul rămâne spectator și în caz de nepotrivire urmează să decidă între procuror și raportor. Dacă grefierul se crede îndreptățit să mai reamintească sau să mai adaoge ceva, el trebuie să rămână la rezerva pe care i-o impune depărtarea scaunului său. Intre aceștia se simte o lipsă. Acesta este apărătorul; el poate răspunde și aci ca peste tot și prezența lui nu poate influența nici rostul judecății, nici solemnitatea ei.

ION M. BOTTEZ

Ianuarie 1931.

Nepăsări Periculoase

De existența a două lucruri e cert că nu ne putem îndoi: de sărăcie și de lipsa oricărui sentiment al pușdoarei și ridicolului, două caracteristici a timpurilor actuale. Inutil să vorbim de sărăcie, dar instructiv e să dăm câteva exemple ce intră în cealaltă categorie.

Cu prilejul falimentului unei bănci, s'au făcut constatări curioase: deponenții principali erau un pretor cu 5 milioane, un conducător de tren cu 2 milioane, un

administrator de spital cu 2 milioane. Cu drept cuvânt un ziarist afirmă că pentru a ajunge la astfel de „economii“, numiții trebuie să fi păgubit Statul înzecit. Faptul s'a constatat în provincie, dacă însă s'ar cerceta cine sunt deponenții unei bănci din Capitală, azi tot în stare de faliment, s'ar găsi adresele multor însărcinați cu paza averii Statului, a multor funcționari ce cu resemnare iezuită primesc impozitul de sacrificiu, dându-ni-se exemplu pe ei însuși că pot trăi cu 6000 de lei pe lună și mai pot face și economii. Inutil însă să le cunoaștem adresa când nu se întrevede nici o sancțiune. Găsim oportun să menținem legi unguerești cu ajutorul cărora un polițai zelos a amendat la Brașov pe un comerciant ce-și eftenise mărfurile în proporție mai mare ca alții, și nu găsim oportun să introducem legea bulgară a controlului averii funcționarilor publici.

* * *

Dintr'un proces-verbal de scriere (tablou de ordinea creditorilor) se vede că urmăritul datora 25.074 lei; pentru despăgubire i s'a vândut casa ce s'a adjudecat pe prețul de lei 60.200. Din această sumă după ce s'a plătit datoria de mai sus, fostul proprietar al casei a rămas cu lei 17.660.

Iată socoteala :

2.720 impozite restante.

25.074 creanța.

14.540 onorarul avocatului.

De reținut este că pentru a realiza o creanță de 25.000 lei onorarul avocatului a fost de 15.000 lei deși o urmărire imobiliară în Ardeal se face mult mai rapid decât în vechiul regat, iar formalitățile se fac mai toate din oficiu, munca efectivă a avocatului fiind cu totul redusă. Orice critică e inutilă din moment ce tariful minimal al avocaților găsește legitimă pretențiunea de mai sus.

* * *

Legea avocaților acordă acestora un privilegiu pentru onorariile ce li se cuvin. Acest privilegiu după dispozițiunile legii trebuie înseris în registrul de privilegii. Practica a simplificat această formalitate; ca dovadă povestirea de mai jos.

O femeie fiind părăsită de soțul ei și neavând cu ce trăi, cere o pensie provizorie până la terminarea divorțului; i se admite cererea acordându-i-se câte 1.000 lei lunar plus 5.000 cheltueli de judecată și ținându-se seama de nevoia în care se găsea femeia, i se acordă și execuția provizorie. Dela această dată situația se complică.

Socotind în primul rând cheltuelile de judecată atribuite lui și nu părții, în al doilea rând socotindu-și creanța privilegiată, avocatul încasează regulat mia de lei lunar în contul său propriu, urmând ca după ce se va îndestula — peste cinci luni — să înceapă să încaseze și clienta.

Zadarnic clienta bate la ușa avocatului, la ușa baroului și la judecătorie: când a întrebat pe d-l doctor ce se să trăiască ea în tot acest timp, acesta a trimes'o să se spânzure; la barou i s'au cerut o serie de copii de pe acte, iar judecătoria a trimes'o la barou..

Exemplele de mai sus nu vor să demonstreze că avocatul nu e un prețios auxiliar al Justiției, ci că legile ce guvernează acest monopol sunt prea puțin pre-

văzătoare pentru morala timpurilor de astăzi și mai ales pentru practicile urmate în Ardeal.

Consecințe: la fapte diverse (Curentul din 10 Ianuarie a. c.) găsim narată întâmplarea că pe lângă Timișoara 2 avocați și portărelul, venind la o executare, au fost primiți cu salve de puști și au scăpat numai prin fugă.

ZED.

RECENZII

LEGEA TITLURILOR LA PURTĂTOR (pierdute, furate, distruse) de *Traian Alexandrescu*. Studiu teoretic și practic pentru uzul avocaților, magistraților, Băncilor, Soc. Anonime și Agenților de Schimb. Edit. *Curierul judiciar*, 1931.

Fără îndoială, neamul nostru are o puternică doză de optimism, de încredere în forțele sale, de nădejde în viitorul său. Criza puternică care s'a abătut asupra noastră, ea o izbăvire a păcatelor pe care le-am făcut imediat după război, când, culcați pe laurii isbânzii, am crezut că totul s'a terminat, că idealurile s'au împlinit, că nici o sarcină nu ne mai incumbă și că ne este dat și nouă acum să ne odihnim la umbra gloriei trecutului — criza aceasta își arată nefastele ei roade, și în domeniul tiparului, acolo unde nici odată n'am fost prea fericiți. Nici în România mică, nici în România mare, cititul nu era și nu este una din îndeletnicirile de competențe ale noastre. Românul citește gazete, spre a fi în curent cu hârfeala politică și atât îi ajunge; proftipendada citește din distracție romane franțuzești și disprețuște tot ce este scris în românește. În atari împrejurări scrisul românesc nu are sorți de izbândă și de dezvoltare; el este sortit în mod firesc, să rămână îndărăt, și nu se poate ține la nivel de egalitate cel puțin cu țările de veche cultură, de oarece el n'are susținători și animatori, nu are entuziaști, cari să stimuleze energiile, să creeze acel mediu prielnic de dezvoltare. Școala n'aduce aproape nici o contribuție la crearea acestei atmosfere. Idealul studentului în Universitate este dobândirea diplomei, pe căile cele mai rezezi posibile, și nici decum convieșuirea — în timpul celor mai frumoși ani ai vieții — într'un mediu științific, care să-i formeze caracterul, să-i dezvolte curiozitatea științifică, să-i inobileze energia, să-i toarne în suflet acel entuziasm creator, care să-i dea măsura puterii sale de a fi.

Trăim într'o fericită încântare și ne complacem în farmecul pe care ni-l produce înșelătoarele cuvinte patriotice. Când unul dintre noi îndrăznește să critice situația actuală, cele două puternice arme ale zilei de azi vin să-l scoată din luptă; este imediat declarat nepatriot sau sclav al cutărui partid politic. Un egoism feroce ne stăpânește pe toți și ne face să ne retragem fiecare în cuibul pe care am reușit să-l înjghebăm, din dosul ferestrelor căruia privim cu scepticism — mulți și cu plăcere — spasmurile în care se sbate societatea noastră și nimeni nu îndrăznește să intervină, să spună un cuvânt hotărâtor, să creeze un curent de entuziasm, singurul care este distrugător de idoli și creator de lumi noi. Această situație se datorește faptului că toți oamenii de bine din țara aceasta trăesc izolați, reduși la mijloacele proprii și sfintei lor munci, închiși într'un cerc de fier de pletora incompetenței, care este solidară și unită în rele, care luptă cu arme incompatibile cu demnitatea omească și reușește să-și creeze o efemeră glorie, o viață ușoară și fericită, pângărind tot ceea ce este muncă cinstită, devotament, ideal.

În astfel de împrejurări, apariția lucrării de față, constituie un act de optimism robust, de încredere tinerească în viitorul scrisului românesc. Prodecanul baroului de Ilfov se ocupă de studierea unei probleme aride, fără perspective mai înalte, fără puțința de a intra în domeniul speculațiu-

nei, de a adăuga o parte de creațiune, care să deschidă drumuri noi. Dela început, ne-o spune autorul, urmărește alcătuirea unei monografii practice, pentru uzul avocaților, magistraților și al tuturor profesioniștilor. O remarcă trebuie să facem asupra metodei întrebuintate. Autorul însuși întâi textele care circumscriu problema și vor face obiectul comentariului. Toată lucrarea este apoi împărțită în 11 părți, subdivizate la rândul lor în capitole. Poate că această împărțire nu este dintre cele mai fericite. În aceste diviziuni — deși este întotdeauna ceva arbitral, — s'au stabilit anumite reguli, respectate aproape neschimbat de toți acei care le întrebuintează. Ni se pare că pentru o lucrare de dimensiunile acesteia (peste 200 pag.), nu era tocmai proprie o împărțire în 11 părți. Am semnalat în treacăt această observație pentru că dacă înțelegem să spunem tot binele despre această lucrare, nu înțelegem să trecem sub tăcere observațiile critice pe cari ni le suscită și cari singure, printr'o discuție obiectivă, pot da naștere la progres și constituie singura rațiune de a fi a acestor dări de seamă. La noi este un obicei foarte rău în această materie. Un prieten îți trimite o carte și te roagă să-i faci o recenzie. Are grijă să-ți adauge la urmă că autorul este un băiat bun, care merită câteva cuvinte de încurajare. Ești deci obligat, pentru prietenia celui care te-a rugat, să lauzi lucrarea, fie că este bună sau rea, fie că ai citit-o sau nu. Dacă îndrăznești să-ți spui și părerea ta, să nu fii de acord cu părerea autorului, să discuți cu dânsul, sub controlul cititorilor, fie metode, întrebuintată, fie modul de tratare al chestiunilor, imediat îți se ridică obiecțiuni de ordin personal, se caută să se găsească vre-un motiv de ură personală sau cine știe ce gânduri nemărturisite. În astfel de împrejurări orice discuție devine imposibilă și inutilă și progresul așteptat de aici devine iluzoriu. Recenziile acestea devin simple oșanale pe care societăți de adulatori mutuali și le aduc reciproc.

Revenind la lucrarea noastră, spuneam că cel dintâi lucru care-ți reține atenția, este metoda întrebuintată. Autorul pornește dela ideea de a da o monografie completă asupra materiei. Incepe deci metodic, prin o serie de considerații generale asupra titlurilor la purtător, după care trece la examinarea tuturor chestiunilor în legătură cu subiectul propus. Se silește să ne înfățișeze în fraze de o claritate remarcabilă principiile generale care guvernează materia, principii desprinse la lumina doctrinei și jurisprudenței și după ce ne expune principiile, adaugă părerile dominante în doctrină, criticând pe cele pe care nu le împărțăște și arătând în toate cazurile stadiul jurisprudenței. E o lucrare solid înjghebată, foarte utilă din punct de vedere practic, bine informată, în curent cu evoluția jurisprudenței. Particularitatea lucrării este că ne înfățișează soluțiile doctrinale și jurisprudențiale străine în raport cu cele române, atrăgând atenția asupra deosebirilor cari ar rezulta fie din diferența de text, fie din cauza legilor ulterioare, care au modificat textele discutate. O mare răbdare, o imensă putere de muncă, o cunoaștere aprofundată a materiei, o minte clară, generalizatoare, străduindu-se să dea pretutindeni soluții, să înlătore îndoelile, iată atmosfera care se desprinde din paginile cărții care examinăm. Dacă această lucrare ar fi avut sub fiecare articol un index alfabetic al materiilor tratate, am fi putut cu drept cuvânt spune că ne găsim în fața unei lucrări de genul marilor repertorii Dalloz.

Partea importantă a lucrării o constituie însă interpretarea textelor românești din 1918—1920, privitoare la titlurile pierdute, cu ocazia evacuării la Moscova. Aici autorul aduce toată bogata sa experiență și toate cunoștințele sale spre a lămuri textele legilor. Dă indicații, sfaturi, arată procedura, este profesionistul stăpân pe materie, care destăinuște tuturor ce vor să aibă bunăvoință să citească, secretul

profesiunii, artei și științei sale. Toate chestiunile sunt tratate până la epuizare. La fiecare din ele se găsește o bogată trimitere doctrinală și jurisprudențială. Putem spune că ne găsim în fața unui tratat, care epuizează problema discutată în cele peste 200 pagini.

Iată în scurte cuvinte impresia de total pe care ți-o produce lectura acestei lucrări. În Imprejurările de azi apariția ei dovedește laturi ascunse ale sufletului neamului nostru. Există undeva, în pătura adâncă a neamului acesta, energii latente, nebanuite, care și consacră puterea lor de muncă și entuziasmul lor, unor opere de acestea, care nu-ți aduc decât o modestă mulțumire sufletească, niciodată măriri și onoruri, — închipuirii efemere ale lumii trecătoare. Muncind zi de zi, cu devotament și cu încredere, în tăcere și singurătate, se durează lanțul nevăzut al tuturor acelor care și sacrifică toată viața lor unui gând mai înalt, pe umerii cărora se sprijină la nevoie, mărețul edificiu al Statului. Dacă toate aceste suflete care trăesc într-o retragere condamabilă, compatibilă de altfel cu ideea individualistă, s'ar cunoaște maideaproape, s'ar sili să colaboreze împreună și să formeze acea atmosferă prielnică de dezvoltare a culturii, baza Statului modern, poate că n'am mai asista la aceste triste spectacole, pe cari ni le oferă cocoșarea incompetenței în toate domeniile vieții noastre publice, cu consecințele nefaste care decurg de aci. Trebuie, mai curând sau mai târziu, să porțiească de undeva această mișcare. Ea este în aer și o simțim cu toții. Cărți ca cea de față sunt pionii acestei noi înfățișări pe care trebuie s'o ia viața noastră culturală.

G. ALEXIANU
profesor universitar

INALTA CURTE DE CASATIE ȘI JUSTIȚIE S. I-a.

Audiența de la 13 Ianuarie 1930

Președintele D-lui EM. MICULESCU, Președinte

Nicolae Petrescu cu Paraschiva Penculescu

Decizia No. 28

Lucru judecat. Constatate în penal a folosinței unui act. Lucru judecat în civil și față de alte părți, dacă același act formează baza acțiunii civile.

Hotărârile penale condamnatorii, dintr'un motiv de ordine publică superior principiului autorității lucrului judecat din art. 1201 c. c., se impun judecătorilor din civil și ca atare, hotărârea instanței penale constituie lucru judecat pentru instanțele civile, dacă faptul care a format baza acțiunii publice, formează și baza acțiunii civile, deși procesul civil este purtat între alte părți.

Curtea, deliberând

Ascultând citirea raportului făcut în cauză de d-l consilier C. R. Marinescu pe recurent în dezvoltarea motivelor de casare, cum și pe intimatul prezinte în concluziunile puse pentru respingere.

Asupra motivelor de casare:

„Exces de putere și grosieră eroare de fapt.

„Am cerut în fața instanțelor de fond, a obliga pe părțile Vasile Penculescu personal și ca soț pentru autorizare și pe Paraschiva Vasile Penculescu ambii dom. în București șoseau Ștefan cel Mare no. 220; să-mi restituie terenul cotopt din proprietatea subsemnatului din sus zisa stradă și număr, în lățime de 78 cm., pe o întindere de 125 metri; (în suprafață de 97 m. p. și 50 cm.). Însă susnumiții părți la prima instanță de fond, au prezentat o hotărâre prin care sunt condamnat la 7 luni închisoare și 100.000 lei despăgubiri civile să plătesc Preotului Alex. Popescu-Cernica tutorele minorilor, def. meu frate C. Petrescu, pentru faptele prevăzute și pedepsite de art. 125 c. p., adică că nu s'a anulat actul de

vânzare ca fiind fals; pe baza hotărârei prezentate de părți sus arătați; judecătoria ocolului III urban București îmi respinge ca nefondată acțiunea ce am intentat în contra părților, pentru a-mi restitui terenul sus arătat cu 500 lei daune pe fiecare zi de la intentarea acțiunii și până la terminare, plus cheltuieli de judecată, motivând, că actul de vânzare emis de C. Petrescu a fost anulat și Trib. Ilfov s. IV a adoptat în totul motivele din cartea de judecată, respingându-mi apelul.

„Eu stăpâneam în indiviziune cu fratele meu C. Petrescu, azi decedat, imobilul din București, șoseaua Ștefan cel Mare no. 224 fost 204; la 6 Decembrie 1921, fratele meu C. Petrescu îmi vinde partea ce i se cuvenea din sus zisul imobil, cu actul de vânzare sub semnătură privată și transeris la no. din 921 al Trib. Ilfov s. Notariat; după două zile dela vânzare, fratele meu C. Petrescu, (vânzătorul) moare; rămânând trei copii minori, precum și altă avere imobilă, s'a format consiliu de familie, alegând ca tutore la 1 Aprilie 1921 pe preotul Alexandru Popescu-Cernica, care era și socru a defunctului; la 22 Iulie 1922, tutorele, îmi intentează acțiune în anularea actului de vânzare; sub pretext că semnătura după actul de vânzare, nu este proprie a vânzătorului, ci e falsă; la instanța primă de fond a cerut facerea unei expertize grafice a semnăturii după actul de vânzare, numind ca expert pe d-l Dr. Andrei Ionescu, care a constatat prin raportul său de expertiză, că semnătura după actul de vânzare, nu este proprie a lui C. Petrescu, ci e falsă; nu se știe însă cine este autorul. Pe baza acestui raport de expertiză, a câștigat procesul tutorele, pe baza deciziei Curții de Apel s. IV-a preotul Alexandru Popescu-Cernica, tutorele minorilor defunctului meu frate C. Petrescu, mă reclamă parchetului, cerând deschiderea acțiunii publice în contra mea, recurentul de azi, lucru ce s'a și întâmplat, repartizându-se acțiunea la Tribunalul Ilfov s. III-a. În cursul procesului penal, am cerut anularea raportului de expertiză făcut de d-l Dr. Andrei Ionescu ca nefiind făcut în conformitate cu art. 218 al. II proc. civ., Tribunalul Ilfov secția III-a c. c., a anulat raportul de expertiză făcut de d-l expert Dr. Andrei Ionescu ca nefiind făcut legal; ordonând o nouă expertiză a se face, numind ca expert pe d-l Shtal, întrucât d-l expert Dr. Andrei Ionescu încetase din viață. D-l expert Shtal prin raportul său de expertiză, constată că semnătura după actul de vânzare este falsă și că autorul falșului sunt eu N. Petrescu, fratele defunctului C. Petrescu și recurentul de azi; însă nici această expertiză nu a fost făcută în conf. cu disp. art. 248 al. II proc. civ. să ne citeze prin scrisori recomandate pentru ca să ne prezentăm cu actele de comparație Trib. Ilfov s. III-a c. c., pe baza raportului de expertiză făcut de d-l expert Shtal; m'a condamnat la 7 luni închisoare și 100.000 lei, despăgubiri civile să-i plătesc preotului Alex. Popescu-Cernica, tutorele minorilor def. C. Petrescu.

„Ori, legiuitorul glăsuște astfel: cumpărătorul, fiind un succesor cu titlu particular, nu poate fi reprezentat de autor în acțiunile judecate față cu un terțiu după transmiterea dreptului real. De aci urmează că hotărârea definitivă pronunțată în aceste condițiuni, este pentru cumpărător res inter alios judicata. Așa că dreptul real mi s'a înmănat de către vânzător la 6 Decembrie 1921, iar acțiunea mea a fost intentată de către tutore la 22 Iulie 1922. Deci Tribunalul Ilfov s. IV-a c. c., cât și judecătoria ocolului III urban București comite un exces de putere și o grosieră eroare de fapte; când judecătoria îmi respinge acțiunea ca nefondată; întrucât actul de vânzare mi s'a anulat ca fiind fals, fapt pentru care am fost condamnat la 7 luni închisoare și 100.000 lei despăgubiri civile către tutore; da; însă după cum am arătat mai sus, hotărârea dată în aceste condițiuni este nulă; de asemenea când Tribunalul Ilfov s. IV-a c. c., îmi respinge apelul ca nefondat, adoptând în totul motivele din cartea de judecată a ocolului III urban București

2. Violarea art. 1182 și 1295 al. II cod. civ.

Am arătat în fața instanțelor de fond: 1) că un act de vânzare sub semnătură privată nu face credință în contra persoanelor a treia interesate, decât din ziua în care s'a înscris într'un registru public, din ziua morții aceluia sau unuia din acei cari l-au subscris, sau din ziua în care s'a înfățișat la o dregătorie publică; 2) In materie de vindere de imobile drepturile cari rezultă din vinderea perfectă între părți nu pot a se opune, mai înainte de transcripțiunea actului, unei a treia persoane care ar avea și ar fi conservat după lege; oricari drepturi asupra imobilului vândut. Deci actul de vânzare sub semnătură privată după cum am arătat în primul motiv de casare, el îndeplinește toate condițiunile cerute de textele de lege din al II-lea motiv de casare invocate. Deci judecătoria ocolului III urban București, care mi-a respins acțiunea ca nefondată, întrucât actul de vânzare sub semnătură privată este anulat și eu condamnat pentru fals și Tribunalul Ilfov s. IV-a c.c., când îmi respinge apelul ca nefondat; adoptând în totul motivele din cartea de judecată; comite o violare a textelor de lege ce am invocat în punctul 2 de casare.

3. Omisiune esențială.

Am cerut prin acțiune, cât și prin cererea de apel, atât în scris cât și verbal înaintea instanțelor de fond suma de lei 500 (cinci sute) daune, pe fiecare zi, dela intentarea acțiunii și până la terminare, pentru terenul meu ce este înglobat în proprietatea păraților Vasile Penculescu personal și ca soț pentru autorizare și Paraschiva V. Penculescu în suprafață de 97 m. p. și 50 cm. Așa că judecătoria ocol. III urban București cât și Trib. Ilfov s. IV-a c. c., a comis omisiune esențială când nu s'a pronunțat asupra daunelor.

Având în vedere sentința supusă recursului din care rezultă că, recurentul Nicolae Petrescu întemeindu-se pe actul de vindere-cumpărare sub semnătură privată, transcris la Trib. Notariat Ilfov în urma cererei înregistrate la No. 37404 din 1921, prin care fratele său def. Const. Petrescu i-ar fi vândut un teren vecin cu al intimaților, a intentat contra acestora acțiune în revendicarea unei porțiuni de teren, situată între propriile lor.

Că, atât judecătoria cât și Trib. această din urmă instanță, prin sentința supusă prezentului recurs, i-au respins ca nefondată acțiunea:

Că, pentru a hotărâ astfel Tribunalul constată că, actul pe care se întemeiază recurentul pentru a dovedi dreptul său de proprietate este un act fals; că, acest fals a fost constatat prin sent. penală No. 2026 din 922 a Tribunalului Ilfov secția III-a, prin care recurentul este condamnat în baza art. 125 c. p., la 7 luni închisoare corecțională, condamnățiune care a fost confirmată de Curtea de Apel.

Că, motivează Tribunalul întrucât actul de vânzare în discuțiune, deși transcris în registrele Tribunalului, a fost dovedit ca fals, el este nul și fără valoare și nu poate face probă în justiție ca un titlu de proprietate:

Considerând că, hotărârile penale condamnatorii dintr'un motiv de ordine publică superior principiului autorității lucrului judecat din articolul 1201 c. c. se impun judecătorilor din civil, și ca atare hotărârea instanței penale constituie lucru judecat pentru instanțele civile, dacă faptul care a format baza acțiunii publice, formează și baza acțiunii civile, deși procesul civil este purtat între alte părți.

Că, în speță este stabilit, pe temeiul hotărârei penale necontestate, prin care recurentul a fost condamnat la 7 luni închisoare că, actul de vindere-cumpărare pe care dânsul s'a întemeiat în acțiunea introdusă contra

intimatei, este un act fals și vânzarea prevăzută în el nu a existat în realitate.

Că, această constatare având o influență deplină asupra acțiunii civile de față, instanța de fond a fost autorizată a decide că, deși hotărârea condamnătoare a intervenit în urma reclamațiilor altor părți, constatarea falsului ce ea cuprinde ridică orice valoare legală actului în discuțiune și că deci acest act nu poate servi ca temei pentru acțiunea recurentului.

Că dar pentru aceste considerațiuni motivele I și II sunt nefondate, iar omisiunea imputată instanței de fond prin motivul III nu este esențială, întrucât odată ce titlu prezentat de recurent nu avea nici o valoare legală, această instanță a fost autorizată să nu se ocupe de chestiunea daunelor cominatorii cerute de dânsul.

Pentru aceste motive, Curtea, respinge recursul etc.

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE S. II-a

Audiența dată 27 Noembrie 1929

Președinția D-ului Const. G. Rădescu Președinte

Moise I. Steinberg cu Banca Românească

Decizia No. 645

Basarabia, Contestație la executarea unui act de ipotecă. Termen. De când curge? Motiv de pur drept. invocat pentru prima oară înaintea Curții de Casație, Admisibilitate. Legea de extindere din 4 Aprilie 1928. Termen de contestație expirat anterior. Neaplicabilitatea normelor procedurii civile din vechiul regat.

1. Din art. 161, 10 și 11 pr. civ. rusă, rezultă că introducerea contestațiilor la executarea actelor notariale este permisă numai înăuntrul unui termen de 6 luni dela comunicarea actului supus executării, și nu în tot timpul urmării.

2. Deși nu se constată că recurentul ar fi pus concluziuni formale pe baza art. 963 pr. civ. rusă, totuși motivul fiind relativ la o chestiune de pur drept, dedusă implicit odată cu apelul, în judecata instanței de fond sesizată cu obiecțiunea recurentului trasă din netardivitatea constatațiunii sale, urmează a nu fi considerat ca nou și prin consecință a fi declarat admisibil în principiu.

3. Urmărirea începându-se sub imperiul procedurii ruse, sub care a și expirat termenul de 6 luni prevăzut de art. 161, 11, pr. civ. rusă, înăuntrul căruia numai, se putea introduce de recurent contestațiunea sa; dispozițiunile procedurii civile aplicabile în vechiul regat și extinse în Basarabia la 4 Aprilie 1928, nu sunt aplicabile în speță.

Curtea.

Luând în cercetare recursul făcut de Moise Leib Steinberg în contra deciziei No. 26 din 929 a Curții de Apel Chișinău s. II-a.

În lipsa recurentului, dar în prezența intimatei, Procedura complectă. În vedere că recurentul cere judecarea în lipsă, s'a citit raportul făcut în cauză de d-l consilier D. Cihodariu, după care s'a ascultat în combateri avocatul intimatei, cerând și cheltueli.

Deliberând.

Asupra motivelor de casare astfel formulate:

„Violarea și greșita interpretare a art. 161 al. 1, 161-10 al. 1 și art. 161-11 proc. civ. rusă. Intimata a cerut învestirea unui act de ipotecă dat ca garanție a unui cont-recurent. Tribunalul a admis, luând ca bază nu suma din actul de

ipotecă, ci dintr'un extras de cont-curent prezentat odată cu actul de ipotecă; m'am opus la acest mod de investire prin acțiunea respinsă de ambele instanțe de fond ca tardivă.

„Procedând astfel, instanțele de fond au violat textele citate întrucât acțiunea este introdusă în termen. În adevăr, termenul de 6 luni prevăzut de art. 161¹ nu este aplicabil în speță, deoarece executarea nu este terminată. Ori acest termen de 6 luni este fatal numai atunci când executarea este deja terminată.

„Mai cu seamă în speță acest termen fatal nu poate să aibe aplicațiune, pe motiv că nu s'a investit cu formula executorie un act de ipotecă pur și simplu ci un act, a cărui executare depindea de un cont curent, pentru garantarea căruia s'a constituit ipoteca și care cont curent era luat ca bază de Tribunal când a investit cu formula executorie actul de ipotecă, nu în valoarea lui de lei 275.000, ci în valoare de lei 344.200, așa precum prevede extrasul prezentat al contului curent.

„Ori, în asemenea împrejurări, urmă să mi se comunice și copia extrasului de cont curent în momentul începerii executărei, ceea ce nu s'a făcut și deci, chiar din acest punct de vedere, acest termen de 6 luni nu operează pentru mine încă, și ca atare nu era caz a mi se respinge acțiunea și apelul ca tardive.

„II. Dar respingându-mi acțiunea ca tardivă, instanțele de fond au violat și textul citat, care prevede clar că orice executare chiar terminată, mai poate fi atacată în termen de 2 săptămâni de la ultima operațiune. Deci acțiunea mea făcută potrivit art. 161-11, nefiind altceva decât o contestație sui-generis, și din acest punct de vedere nu-mi putea fi respinsă ca tardivă, rațiunea legiuitorului fiind una și aceeași că orice executare neterminată încă poate să fie contestată, termenele fatale fiind prevăzute numai pentru orice plângere făcută după terminarea executărei, iar nu în cursul ei.

„III. Dar instanțele de fond au violat și textele aci citate, prin faptul că acțiunea fiind introdusă sub imperiul procedurii civile române, putea să fie introdusă în tot timpul executărei, principiul fiind același ca și în procedura civilă rusă. Instanțele de fond, respingându-mi acțiunea fără a se cerceta fondul, au dat o decizie casabilă“.

Având în vedere că din cuprinsul deciziunii supuse recursului se constată: că intimata Banca Românească, în temeiul actului de ipotecă garantator al contractului de cont-curent încheiat cu recurentul Moise Leib Steinberg până la concurența sumei de lei 275.000 a cerut Tribunalului Lăpusna S. III investirea cu formula executorie și executarea debitorului său.

Că acesta introducând pe temeiul art. 161, 11 pr. civ. rusă contestații la urmărirea pornită în contră-i, Tribunalul prin sentința confirmată de Curtea de fond i-o respinge ca tardivă, pentru considerațiunea că a fost intentată la 1 Iunie 1928, deci cu mult peste termenul de șase luni prevăzut de art. 161, 11 pr. civ. rusă, și care începuse să curgă de la 9 Februarie 1927, data începerii urmăririi prin înmânarea somațiunii cu No. 2727; Că în sprijinul apelului declarat, debitorul recurent a susținut pe deoparte că necomunicându-i-se și ultimul extras de cont curent, ce făcea parte integrantă din actul de împrumut garantat cu ipotecă, este încă în termen să facă contestațiune, iar pe de altă parte a susținut că aceasta a fost introdusă în termen, după prescripțiunile procedurii civile din Vechiul Regat extinse și în Basarabia prin legea din 4 Aprilie anul 1928.

Că pentru a respinge obiecțiunile recurentului Curtea

de fond constată că odată cu notificarea de urmărire s'a comunicat acestuia atât actul pus în executare cât și ordonanța de urmărire, în care se cuprinde soldul extrasului de cont-curent singurele acte a căror comunicare o pretinde art. 161, 10 pr. civ. rusă, iar pe de altă parte instanța constată că deși introdusă sub imperiul legii din 4 Aprilie 1928, totuși dispoz. extinse ale procedurii civile din Vechiul Regat nu sunt aplicabile contestațiunii recurentului, întrucât acesta și-a întemeiat-o pe dispoz. art. 161, 11 pr. civ. rusă, potrivit căreia însă termenul de șase luni expirase și prin consecință creditoarea urmăritoare dobândise un drept definitiv câștigat prin necontestarea urmăririi în termen, drept ce nu poate fi atins printr'o lege posterioară.

Având în vedere că prin motivul I și III de casare recurentul reproduce susținerile sale din fața Curții de fond.

Considerând — în ceea ce privește primul motiv — că din cuprinsul art. 161, 10 și 11 pr. civ. rusă rezultă pe deoparte că introducerea contestațiilor la executarea actelor notariale este permisă numai înăuntrul unui termen de 6 luni, calculat din momentul comunicării actului supus executării, și nu cum pretinde recurentul în tot timpul urmăririi, iar pe de altă parte că singurele acte ce trebuiesc comunicate debitorului odată cu somațiunea de urmărire sunt: actul ce se execută și ordonanța de executare.

Că dar legea nepretinzând comunicarea altor acte și cum instanța de fond constată în fapt că soldul prevăzut în extrasul de cont a fost menționat în corpul ordonanței de executare urmează că motivul I de casare este nu numai neîntemeiat, dar și inexact în fapt.

Considerând — în ceea ce privește motivul III de casare — că recurentul fundându-si contestațiunea pe dispoz. art. 161, 11 pr. civ. rusă, iar pe de altă parte, urmărirea începându-se la 9 Februarie 1927, deci sub regimul procedurii locale, sub care de altfel a și expirat termenul de 6 luni prevăzut de menționatul text și înăuntrul căruia numai, avea să se introducă de recurent contestațiunea sa, urmează că dispozițiunile procedurii civile aplicabile în Vechiul Regat și extinse cu mult în urmă, la 4 Aprilie 1928, în Basarabia, nu sunt aplicabile în speță.

Că dar și motivul III de casare fiind nefundat se respinge.

Considerând — în ceea ce privește cel de al II-lea motiv de casare că deși din cuprinsul deciziunii supuse recursului nu se constată că recurentul ar fi pus concluzini formale pe baza art. 963 pr. civ. rusă totuși motivul fiind relativ la o chestiune de pur drept, dedusă implicit odată cu apelul, în judecata instanței de fond sesizată cu obiecțiunea recurentului trasă din ne-tardivitatea contestațiunii sale, urmează a nu fi considerat ca nou, și prin consecință a fi declarat admisibil în principiu.

Că însă, din cuprinsul dispozițiilor Cărții I Capit. X art. 161 1—24 pr. civ. rusă, rezultă că executarea silită în baza actelor este cârmuită cu exclusivitate de prescripțiunile citatului text.

Că dar dispoz. art. 963 pr. civ. rusă situate în Cărtea II despărțirea V-a. Despre executarea hotărârilor judecătorești, Capit. III, Sect. I. „Reguli generale ale executării hotărârilor judecătorești“ rămân aplicabile exclusiv acestei materii și prin consecință eu totul stre-

ne executării silite a actelor notariale, cum este în speță.

Că în asemenea condițiuni și motivul II de casare este neîntemeiat și prin consecință recursul urmează a se respinge.

Apreciind asupra cheltuelilor de judecată solicitate de intimata prezentă, Înalta Curte le fixează la suma de lei 3000 (trei mii).

Pentru aceste motive, Curtea respinge recursul etc.

TRIBUNALUL ILFOV CABINETUL V INSTRUCȚIE
ORDONANȚA DEFINITIVĂ 202
1 Noiembrie 1930

Judecător M. PAPADOPOLO Jude-prezident

Omucidere neintenționată. Conducător de automobil. Încercare de a silui o pasageră. Manifestarea intențiunii de a reînoi acest atac rezultată din îndrumarea automobilului în viteză mare într-o direcție necunoscută. Victima coprinsă de groază sare din automobil. Rănire urmată de moarte. Culpă victimei în concurs cu culpa agresorului. Cauză mediată. Răspundere penală. Art. 248 c. p.

Răspunde de omucidere neintenționată conducătorul unui automobil care prin fapta sa imprudentă și nesocotită, constând în încercarea de a atenta la pudoarea unei pasagere și de a îndruma cu viteză automobilul într-o direcțiune necunoscută după ce atacul său nu isbutise, vădind astfel intențiunea de a reînoi acest atac, a determinat pe victima sa, după ce aceasta îl somase să oprească mașina, să sară din automobil cauzându-și prin aceasta moartea.

Autorul unei cauze meditate răspunde de omucidere neintenționată din moment ce se constată că se găsește în culpă. Culpă victimei nu apără de pedeapsă pe autorul cauzei mediate, mai ales când faptul victimei a fost determinat de această cauză mediată.

În seara de 23 spre 24 Octombrie a. e. decedata Domnica Matei Safta și prietena sa Floarea Dumitru Moldoveanu, au acceptat să facă cu automobilul de piață No. 12.072 B, condus de inculpatul Ion Iacob Badea, o plimbare la șosea. După ce mai întâi s'a oprit câteva momente la o berărie din fața gării de Nord, toți trei au plecat după propunerea inculpatului, la localul lui Gheorghe Pistol din comuna Băneasa, unde au luat o cameră, în care au consumat la început 2 sticle de bere și ceva de ale mâncării. La un moment dat pe la orele 2 și jum. din noapte s'a prezentat la camera unde se aflau informatorul Neacșu Tudor chelner la localul lui Costică Radu, ascmenea din comuna Băneasa și a propus inculpatului Ion Iacob Badea, să conducă la București 2 clienți, ce se aflau la acest din urmă local. Propunerea a fost acceptată și după ce mai întâi a rugat pe femei să aștepte acolo unde se aflau, Ion Iacob Badea, a plecat și a condus la București, 2 persoane pe care le-a luat de la localul lui Costică Radu. După o oră, inculpatul s'a înapoiat la localul lui Gheorghe Pistol, și a încercat, dar nu a izbutit, să atenteze la pudoarea decedatei Domnica Matei Safta, din cauza rezistenței acesteia. La scurt interval, inculpatul a plătit consumația și la cererea celor 2 femei a declarat că le conduce la București, dar cum a eșit din curtea localului lui Gheorghe Pistol, șoferul inculpat nu și-a ținut angajamentul și cu mare viteză a pornit spre Otopeni. Femeile au început să țipe și au cerut inculpatului să întoarcă mașina spre București. Șoferul, cu intențiunea de a conduce pe acestea la un punct izolat, pentru a atenta la pudoarea lor, nu a ținut seama de rugămintea acestora

și cu aceeași viteză a continuat drumul spre Otopeni; femeile au continuat să țipe, cerând, implorând chiar să le aducă la București. Față de rugămintele lor, Badea a întors mașina și a făcut câteva sute de metri înspre Direcția orașului, după care a întors din nou mașina spre Otopeni, dând viteză mare. Femeile au început din nou să țipe, declarând în permanență, că dacă nu oprește mașina, ele sar jos. Șoferul a întors mașina din nou spre București și a oprit, Floarea Dumitru Moldoveanu s'a dat jos, rămânând în mașină decedata Domnica Safta Matei, asupra căreia inculpatul s'a năpustit din nou, încercând și nereușind nici de data aceasta să atenteze la pudoarea ei. La promisiunea inculpatului cum că le conduce la București, Floarea s'a ureat în mașină, Badea a mers câteva sute de metri spre oraș, după care iar a întors mașina spre Otopeni, dând viteză mare, femeile au început din nou să țipe, spunând că sunt foarte hotărâte să sară jos dacă Badea nu le conduce la București, în care scop și spre mai mare siguranță, Domnica Matei Safta, a trecut lângă șofer și apucându-l de mâini a vrut să-l determine pe acesta să oprească mașina. Inculpatul neținând seama de rugămintele celor două femei, a continuat a conduce cu cea mai mare viteză mașina înspre Iortul Otopeni. Văzând pericolul ce o amenința din partea inculpatului, Domnica s'a aruncat din mașină, nedându-și seama că i s'ar putea întâmpla vre-un rău din cauza căderii. În izbuea sa cu piatra după șosea, ea și-a fracturat baza craniului, care i-a produs moartea foarte curând după aceasta. Șoferul nici n'a vrut să dea vre-un ajutor victimei ei dimpotrivă cu toată viteză și-a continuat drumul după care la o distanță oarecare a oprit mașina și înjurând pe Floarea Moldoveanu, a dat-o jos din mașină în puterea nopții și în câmp, după care s'a înapoiat în oraș fără să comunice nimic la nimeni.

Având în vedere că faptele astfel cum au fost expuse mai sus se stabilesc cu recunoașterea inculpatului Ion Iacob Badea coroborată de arătările informatorilor Floarea Dumitru Moldoveanu, Ion Popescu, Tudor Neacșu, precum și de actul medico-legal No. 3705 din 1930.

Având în vedere că acest fapt constituie un omor prin imprudență, de care s'a făcut vinovat inculpatul Ion Iacob Badea, din cauza nesocotinței cu care a condus mașina, care a îngrozit pe victima Domnica Matei Safta și care pentru a scăpa de pericolul ce o amenința din partea acestuia, a fost nevoită să sară jos din mașină, din care cauză și-a găsit moartea. (soluțiunea identică dată de Curtea de apel Toulouse la 8 Noiembrie 1871, vezi Dalloz 1873, 2, 145 raportată de Pastion și Papadopolu în codul penal adnotat la pag. 451 No. 35).

Având în vedere că faptul astfel stabilit intră în prevederile art. 248 cod. pen.

Pentru aceste motive

În unire cu concluziunile d-lui procuror Al. Rășcanu.

D e c l a r ă m :

Că există caz de urmărire contra lui Ion Iacob Badea, zis Costică, de ani, 20 șofer, deținut la Văcărești cu madnatul No. 7821 din 27 Octombrie 1930, pentru faptul prevăzut și pedepsit de art. 248 cod. pen.

Jude instructor președinte, M. Papadopol.

NOTA. — Cazul soluționat prin ordonanța definitivă de mai sus merită desigur toată atențiunea, putând fi socotit ca un exemplu tipic, pentru o sumă de situațiuni similare, în cadrul atât de vast al problemei răspunderii penale în infracțiunile de culpă.

Schematic acest caz poate fi enunțat astfel: „X prin activitatea sa vădit culpoasă determină o activitate deasemeni culpoasă din partea lui Y, activitate care

la rândul ei conduce la un rezultat dăunător pentru Y și relevănt pentru legea penală. Există sau nu infracțiune de culpă în raport cu X? Răspunde sau nu în penal X de rezultatul produs indirect de activitatea sa culpăoasă?

I. Problema răspunderii penale în infracțiunile de culpă se confundă cu însăși problema *causalității* sub dublul aspect: *cauzalitate fizică* (materială, obiectivă) și *cauzalitatea psihică* (spirituală, subiectivă).

Într'acevar, în materia infracțiunilor de culpă pedepsibilitatea faptelor ce constituiesc aceste infracțiuni este imperativ condiționată de producerea unui rezultat (de pildă: moartea sau rănirea victimei). Dacă rezultatul nu se produce faptul rămâne nepedepsibil, deși conținutul sau obiectiv și subiectiv este același ca și în cazul când rezultatul s'ar fi produs. Exemplu: Cineva într'un cerc de prieteni, în clipă imprudentă și neprecăut se joacă cu un revolver care la un moment dat se descarcă; faptul sub raportul conținutului sau obiectiv se rezumă la manipularea armei, iar sub raportul conținutului subiectiv la imprudență și lipsa de precauțiune cari au însoțit această activitate. Ei bine, acest fapt va fi pedepsit sau nu, după cum glonțete aruncat de revolver va fi lovit sau nu pe vreunul din cei prezenți, deși într'un caz și în celălalt *faptul in sine rămâne identic*, variind numai *rezultatul*.

Pedepsibilitatea faptelor de culpă fiind subordonată producerii unui rezultat, firesc este deci ca problema răspunderii penale pentru atari fapte să fie însăși legată de problema *causalității*, adică de existența aceluși raport de la cauză la efect dintre faptul de culpă și rezultatul relevant pentru legea penală. Ori de câte ori se va stabili ca faptul culpos este cauza rezultatului care condiționează pedepsibilitatea, de atâtea ori acel fapt va cădea sub sancțiunile legii penale. Dimpotrivă ori de câte ori se va constata ca faptul de culpă nu este el cauza rezultatului produs, tot de atâtea ori incidența legii penale va fi înlăturată.

II. Dar dacă asupra acestui principiu fundamental în materie de răspundere penală pentru faptele culpăoase toți autorii sunt de acord, nu același lucru se poate spune cu privire la noțiunea de *cauză* în cadrul cauzalității fizice, noțiune careia i se atribuie diferite înțelesuri atât în știință cât și în filosofie și ca consecință și în doctrina dreptului penal.

Numeroase sunt teoriile, emise de autorii de drept penal, cu privire la noțiunea de cauză în stabilirea răspunderii penale. Dintre aceste teorii, cele cari au fost mai serios puse în discuțiune sunt: 1) teoria cauzei *adequate* în care se consideră drept cauză pedepsibilă numai acea activitate tipică care este considerată în mod general, deci în toate cazurile similare drept cauză a rezultatului examinat, 2) teoria cauzei *eficace* după care nu trebuie avută în vedere de cât ceea ce activitate care în particular, în raport cu cazul concret, a contribuit cel mai mult la producerea rezultatului, 3) teoria cauzei *eficiente* în care se ține seamă numai de activitatea care a creat pentru celelalte activități capacitatea, aptitudinea particulară, de a produce rezultatul ce s'a produs, 4) teoria cauzei *juridice* după care se va avea în vedere numai acea activitate care privită fiind de lege ca ilicită a condus la rezultatul produs (1).

1) Vezi cu privire la teoriile de mai sus: E. Florian, Trattato di dir. pen., I, p. 541 și urm. cu numeroase trimiteri la doctrina italiană; Ph. Allfeld, Lehrbuch, ediț. 8, p. 106 și urm.

Teoate aceste teorii după cum vedem aleg din antecedentele unui rezultat numai o anumită activitate pe care o consideră drept *cauză*, iar pe celelalte antecedente le reduc la rolul de simple *condițiuni* ale rezultatului produs.

Acestor teorii li se opune teoria *echivalenței* sau a condiției *sine qua non*, după care toate antecedentele unui rezultat trebuiesc socotite drept cauzele lui și deci se asimilează așa zisele condițiuni cu cauzele.

Această ultimă teorie este astăzi dominantă în doctrină 2) și a fost și este teoria căreia jurisprudența i'a dat în mod continuu și tot mai accentuat consacrare.

Conform teoriei echivalenței pentru a vedea cari sunt cauzele unui rezultat vom ține seamă de toate antecedentele aceluși rezultat cât timp între aceste antecedente va exista o legătură *un nexum*, deci o înlanțuire de la antecedentul imediat la cele mediate. În acest lanț de cauzalitate se numește cauză *directă și imediată* antecedentul căruia i-a urmat nemijlocit rezultatul și cauze *indirecte și mediate* celelalte antecedente. Toate aceste cauze vor cădea sub sancțiunile legii penale atunci când activitatea care le constituie va fi *însoțită de o culpă*, deci când alături de *cauzalitatea materială* vom constata și existența *causalității psihice*.

Nu vor cădea sub sancțiunile legii penale acele antecedente ale rezultatului cari nu au nici o legătură cu cauza directă și imediată a rezultatului, atunci când nu există acel *nexum* de care vorbeam mai sus, deci când lanțul de cauzalitate s'a frânt sau s'a oprit.

Pentru a vedea dacă față de un anumit antecedent se menține sau nu *nexum-ul causal* se procedează în chipul următor: „se elimină acel antecedent și se cercetează dacă în absența lui rezultatul s'ar mai fi produs; dacă fara acest antecedent rezultatul tot s'ar fi produs atunci lanțul de cauzalitate s'a întrerupt și acel antecedent iese de sub incidența legii penale; dacă dimpotrivă fără acel antecedent nu s'ar fi produs rezultatul, atunci înseamnă că acel antecedent a fost o cauză a rezultatului produs, deci o condiție *sine qua non* în producerea lui (de unde și numele de teoria condițiunii *sine qua non* ce se dă teoriei echivalenței) (3).

III. Desigur antecedentele unui rezultat se pot prelunge la nesfârșit într'un lanț infinit și continuu, fără nici o întrerupere. Aceasta nu înseamnă că răspunderea penală în infracțiunile de culpă poate merge și ea la infinit. Neîntreruperea lanțului causal înseamnă că una din condițiunile cerute pentru incidența legii penale este satisfăcută și anume, existența raportului de *cauzalitate fizică* între acele infinite antecedente și rezultatul relevant pentru legea penală, dar această

și bibliografia germană în note; R. von Hippel, Deutsches Strafrecht, vol. II, p. 134 și urm.; Traian Pop, Drept penal, II, p. 290 și urm. (Tratatul Tanovicănu, vol. I, p. 562 și urm. și trimeterile din note; I. S. Moruzi, Problema cauzalității, București, 1927; vezi și adnotațiunea noastră din Curierul Judiciar, 1923, no. 37, p. 586 și urm.

2) V. Manzini, Trattato di dir. pen. ediț. 2, vol. I, no. 265—271; Carrara, Programma, III, no. 1095 nota 1; Majno, Commento III, no. 1624, p. 288; G. Paoli, Diritto penale, III, p. 56; V. Lanza, Istituzioni, I, p. 217; Garraud, Traité, ed. 3, vol. V, p. 422—3.

3) Vezi în Tratatul Tanovicănu, vol. I, p. 564 reguli cu privire la verificarea *nexum-ului causal* și exemple date de noi

condițiune nu e suficientă, ci trebuie să se constate și existența *cauzalității psihice* adică culpa celui ce a creiat un antecedent. Așa dar în antecedentele unui rezultat nu vom cobori decât până acolo unde dăm de o activitate *culpoasă* și ne vom opri acolo unde numai întâlnim o atare activitate (4).

Greșesc deci cei cari susțin — și am auzit deseori în practică aceasta susținere — că autorul unei cauze mediate nu poate fi pedepsit, căci altfel cu sistemul pedepsirii cauzelor mediate s'ar ajunge la soluțiunea absurdă de a se pedepsi la infinit toți cei ce au avut vreun amestec în antecedentele rezultatului pedepsibil. Așa de pildă într'un proces, în care era vorba de un accident mortal de automobil, s'a cerut ca în afară de șoferul imprudent să fie pedepsit și proprietarul automobilului, care lăsase pe acest șofer să conducă automobilul deși era minor de vreo 15 ani și nici nu avea permis de a conduce, susținându-se deci ca acest proprietar a creiat cauza mediata a rezultatului pedepsibil. Ridicând această susținere, absolut corectă și temeinică, apărarea conchidea adresându-se acuzării: „dece nu cereți să fie pedepsit și negustorul care a vândut proprietarului automobilul și fabricantul care a făcut acest automobil, căci e sigur că dacă nu s'ar fi fabricat automobilul și dacă nu ar fi fost vândut proprietarului nu s'ar fi mai întâmplat nici accidentul, deci fabricantul și negustorul de automobile au creiat cauze mediate ale rezultatului pedepsibil și în consecință trebuie pedepsiți și ei”. Eroarea în această argumentațiune rezidă în ignorarea principiului că alături de cauzalitatea fizică trebuie să existe și cauzalitatea psihică, adică culpa celui ce a dat loc unui antecedent, ori și fabricantul și negustorul au desfășurat activități perfect licite (*secundum jus*) desbrăcate de orice idee de culpă și ca atare răspunderea penală nu-i poate atinge, simpla legătură de cauzalitate fizică nefiind suficientă.

Dacă dimpotrivă s'ar fi stabilit că în acel accident cu consecințe penale, rezultatul pedepsibil s'a datorat și unui defect al automobilului, defect pe care negustorul sau fabricantul îl cunoșteau și totuși au preferat să-l ascundă și să dea în circulațiune acel automobil, desigur că existând culpă din partea lor, deci cauzalitatea psihică alături de cauzalitatea fizică, sancțiunile penale i-ar fi ajuns și pe ei (5).

IV. Asupra conceptului cauzabilității psihice, în infracțiunile de culpă există deasemenea dezaCORD în știința dreptului penal.

Teoria clasică și dominantă este aceea a *prevedibilității*, după care există culpă și deci cauzalitate psihică oricâteori autorul unei activități voite nu a prevăzut în finalitatea acelei activități eventuala producere a rezultatului pedepsibil, deși *trebuia și putea* să prevadă această eventualitate (6). Această teorie este

4) Înaltă noastră Curte de Casație a admis pedepsirea cauzelor mediate în infracțiunile de culpă: Cas. II, dec. 578 din 6 Martie 1925 în *Curierul Judiciar*, 1925 no. 57 însoțită de adnotațiunea noastră cu numeroase trimiteri. Deasemenea: Cas. II, dec. 1759 din 922 în *Jurispr. Rom.* 1922, nr. 535.

5) Asupra cauzelor preexistente sau survenite vezi studiul nostru: „Răspunderea penală în traumatismul apendicular” inserat în monumentală operă a savantului prof. Dr. D. Georota: Apendicită, p. 572, București 1929.

6) Vezi: Carrara, Programma, I, no. 80; Pessina, Elementi, F. p. 181; E. Florian, Trattato, I, p. 456; Mosca, Nuovi studi sulla colpa, 263; Masini, La colpa nel diritto penale, p. 102; Lato, Il reato colposo, I, p. 124; Fr. v. Lizt, Traité I, p. 260;

și astăzi dominantă în doctrină și se bucură de continuitate și constantă consacrare în jurisprudență.

Numeroși autori au încercat însă să dea un alt fundament cauzalității psihice în infracțiunile de culpă. Teoriile emise de acești autori pot fi împărțite în două categorii. Unele în cari se preconizează tot un criteriu *subiectiv* și cari numai aparent se depărtează de teoria prevedibilității, fiindcă indirect aceste teorii ajung tot la ideea de prevedere (7). A doua categorie coprinde teoriile bazate pe un criteriu *obiectiv* în sensul că existența cauzalității psihice se verifică în raport cu natura obiectivă a activității voite, încât va exista culpă ori de câte ori această activitate se va înfăptui cu *mijloace* antijuridice sau contrarii regulilor de disciplina și poliție sau va fi *prin ea însăși* neconformă unei conduite corecte (8).

În fond și aceste teorii obiective rezidă tot pe ideea de prevedibilitate, fiindcă atunci când un mijloc este reputat antijuridic sau contrariu regulilor de disciplină și poliție și atunci când o activitate este considerată ca neconformă unei conduite cerute, înseamnă că cei ce le-au declarat ca atare *au prevăzut* că ele pot conduce la rezultate dăunătoare.

Toate aceste teorii nu au avut succes în doctrină și mai ales în jurisprudență, fiindcă au neajunsul de a nu putea îngloba întreg câmpul ilicitului penal de culpă.

Cât despre dreptul nostru pozitiv, el consacră și ideea de prevedibilitate când vorbește de „nesocotință”, „nebagare de seamă”, „neingrijire” cât și criteriul obiectiv când vorbește de „nedibăcie” și „nepazirea regulamentelor”.

V. Ținând seamă de toate cele expuse mai sus, să examinăm cazul redat în formă schematică la începutul acestei adnotațiuni.

„X prin activitatea sa culpoasă a determinat o activitate culpoasă a lui Y, iar aceasta din urmă activitate a condus la un rezultat relevant pentru legea penală, adică la un rezultat care atrage pedepsibilitatea activităților de culpă”.

În antecedentele acestui rezultat găsim activitatea voită a lui Y și activitatea voită a lui X, cari sunt legate între ele, prima fiind antecedentul direct și imediat al rezultatului, iar a doua antecedentul mediat și indirect. Fără această activitate mediata nu s'ar fi produs activitatea imediata și nici rezultatul subsecvent, deci activitatea mediata a lui X este o cauză a rezultatului și ca atare raportul de cauzalitate fizică este satisfăcut. Cum pe de altă parte activitatea lui X este însoțită de culpă, verificându-se prin aceasta și raportul de cauzalitate psihică, răspunderea sa penală devine indiscutabilă.

S'a pus însă chestiunea, și în doctrină ca și în jurisprudență, dacă atunci când activitatea voită a lui Y și determinată de activitatea culpoasă a lui X, a dus la un rezultat chiar în dauna lui Y, lanțul de cauzalitate nu se frânge prin însăși împrejurarea că Y a voit o activitate care știa că îi poate fi *dăunătoare* și deci

Allfeld, Lehrbuch, no. 55, p. 179; Von Hippel, Deutsches strafrecht, II, p. 558 și urm.; Garraud, Traité, V, p. 409; J. A. Roux, Cours, p. 109; J. J. Hans, Droit penal, I, p. 255; Ch. et F. Hélie, Théorie, IV, p. 116.

7) Brusa, Saggio, p. 90; Binding, Die Normen, IV, § 275; Angiolini, Dei delitti colposi; Tosti, La colpa penale.

8) Stoppato, Evento punibile, passim; V. Manzini, Trattato, I, no. 260, p. 519; Pozzolini, Istituzioni, p. 108.

dacă în acest caz X nu ar trebui să fie apărât de răspunderea penală? Răspunsul a fost întotdeauna negativ pe baza principiului, indiscutabil astăzi în știința penală, că în infracțiunile de culpă, culpa victimei nu se compensează și cu atât mai mult nu elimină culpa inculpatului. Și dacă culpa victimei nu are aceste efecte atunci când este independentă de culpa inculpatului, cu un cuvânt mai mult vom accepta aceeași soluțiune atunci când ea își găsește cauza în activitatea culpoasă a inculpatului (9). Numai atunci când culpa victimei este cauza inițială și determinată a culpei subsecvente a unui terțiu, acesta din urmă este apărât de pedeapsă, de pildă: proprietarul unui automobil zorit să plece undeva, în lipsa șoferului dă ordin unui ajutor să urce la volan și să dea viteza mașinei, deși știa că ajutorul nu mai condusesse nu avea priceperea necesară și nici nu posedea permisul de conducător; din nedibăcie ajutorul răstoarnă mașina și omoară sau rănește pe zisul proprietar. Aci culpa ajutorului își găsește unica cauză în culpa victimei și deci nu va putea fi făcut răspunzător de ea.

Așa dar împrejurarea că Y a voit o activitate culpoasă care a condus la un rezultat în dauna sa, nu apară de răspundere pe X din moment ce activitatea culpoasă a acestuia din urmă a determinat activitatea lui Y.

În jurisprudența străină întâlnim interesante aplicațiuni ale acestei soluțiuni admise de doctrină.

Astfel: „A fost făcut răspunzător de omucidere neintenționată (culpoasă) soțul care prin maltratarea continuă a determinat sinuciderea soției” (10).

Deasemeni a fost pedepsit pentru omucidere prin culpa un individ care excitând ambițiunea unui bautor, a pus un pariu că acesta nu poate bea o anumită cantitate de alcool, acceptând pariul bautorului a succomba în timpul probei (11).

VI. În cazul soluționat prin ordonanța definitivă ce adnotăm întâlnim exact situațiunea de care ne-am ocupat în rândurile de mai sus, șoferul inculpat având rolul lui X iar victima pe a lui Y.

Victima a fost nevoită să sară din automobil în mers, din cauza temerei și tulburării pe care i-a produs-o atitudinea inculpatului. Că între moartea victimei produsă prin sărirea din automobil și activitatea

inculpatului există legătura de cauzalitate fizică, nici nu încapă discuțiune, căci e neîndoios că victima nu ar fi făcut ceia ce a făcut dacă nu ar fi fost silită de atitudinea inculpatului. Că există și raportul de cauzalitate psihică, deci culpa inculpatului în producerea acestui rezultat, iarăși nu poate fi vreo îndoială, fiindcă nu numai inculpatul putea și trebuia să prevadă că fapta sa era de natură a provoca un gest disperat din partea victimei, dar și fusese insistent prevenit de victimă ca dacă nu oprește automobilul va sări din el cu orice risc.

Jurisprudența străină ne oferă câteva spețe similare în cari totdeauna s'a reținut ca existentă răspunderea penală (12).

Astfel Curtea din Toulouse a condamnat pentru răniri neintenționate pe un inculpat învinuit exact în aceleași condițiuni (minus moartea victimei) ca și inculpatul din cazul soluționat prin ordonanța ce adnotăm (13).

Curtea de Casație franceză a pedepsit deasemeni pentru răniri neintenționate pe un șofer care având ca pasager o doamnă a luat alt drum de cât cel pe care i-l indicase aceasta, vadit neliniștită de atitudinea șoferului doamna la somat să oprească, invitație la care șoferul a răspuns când și mai mare viteza mașinei în direcțiunea în care apucase, disperata pasagera a sărit din automobil rănindu-se (14).

Într-o speță similară Curtea de Casație italiană adoptând aceeași soluțiune motivează principial: „Este absurd a se vorbi de culpa victimei cand aceasta sub imperiul instinctului de conservare nu a cautat de cât sa se puna la adăpost de pericolul la care se găsea expusă din cauza faptelor culpoase a inculpatului” (15).

Iată deci socotim ca perfect corectă calificarea data faptului prin ordonanța deimitivă ce adnotăm.

VINTILĂ DONGOROZ.

12) Casația italiană a considerat ca răspunzător de omucidere prin imprudență pe un ampioiat de la calea ferată care n-a verificat dacă ușile unui vagon erau închise, ori una din aceste uși deschizându-se în timpul mersului, un copil a căzut, iar tatăl copilului sarind după copil a fost omorât. (Cas. ital. 2 Mai 1891 în *Rivista Penale*, XXXIV, p. 24).

Casația franceză a considerat răspunzător pe un motociclist pentru ca prin fapta sa imprudentă de a voi să treacă linia ferată în goană la o trecere de nivel în momentul când venea un tren, a determinat pe o persoană pe care o avea în atache-ul motocicletei să sară jos coprinșă de groază, primindu-și grave leziuni (*Bulletin cas. crim.*, dec. din 19 Iulie 1930, sp. 207, p. 414).

13) C. A. Toulouse, 8 Noemb. 1871 în *Garçon* Code pen. annoté, art. 519 nr. 188.

14) Cas. crim. fr. 17 Februarie 1927 reproducă și în *M. Papadopoulos*, Cod pen. adnotat, art. 248 nr. 36.

15) Cas. pen. ital. 5 Noembrie 1921, în *Rivista penale*, XCVIII, fasc. 6, pag. 583 nota 4.

9) Vezi: *V. Manzini*, Trattato, I, p. 538 și urm.; *Majno*, Commento, III, no. 1625, p. 289; *V. Lanza*, Istituzioni, I, p. 217; *Alimena*, Diritto penale, II, p. 16; *Ch. et F. Hélie*, Théorie, IV, no. 1414, p. 122; *Garraud*, Traité, edif. 5, no. 2058, p. 420—1; *Vidal et Magnol*, Cours, p. 194; *Fr. von Liszt*, Traité, II, p. 24; *A. J. Feld*, Lehrbuch, p. 110.

Iată ce spune *Manzini*: „Nu se poate considera întrerupt nexum-ul causal când faptul victimei, dăunător, ei, a fost necesitat de faptul culpos al terțiului. De ex.: cineva e silit să fugă din cauza atitudinii agresive a unui terțiu și fugind cade și se rănește; cel ce a cauzat fuga va răspunde de răniri neintenționate” (op. și loc. cit.).

La fel se exprimă *Alimena*: „Există răspundere penală când victima a fost constrânsă să fie imprudentă din cauza condițiunilor în cari a fost pusă de imprudența terțiului (op. și loc. cit.).

10) Cas. ital. 29 Ianuarie 1919 în *Rivista Penale*, LXXXIX, p. 192.

11) Cas. ital. 20 Martie 1906 în *Supl. Rivista Penală*, XV, p. 230. Acest caz este citat și aprobat de *Manzini*, op. cit. I, p. 538. Un exemplu similar dă *R. Schmidt*, Grundriss, p. 89. Deasemeni *Blanche*, Etudes, V, nr. 18 citează un caz similar condamnat de C. Ap. Rouen.

Rugăm pe d-nii abonați din provincie a nu aștepta alte invitațiuni, cari sunt costisitoare, sau sosirea în localitate a încasatorilor, și a binevoi să trimită achitarea abonamentului prin mandat poștal, direct la Administratia „Curierul Judiciar”, București, Artei 5, notând pe cotorul mandatului, pentru abonamentul datorat, partida No...